

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

Huy Cận
Thơ

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI
<http://tieulun.hopto.org>

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

KIỀU VẪN

(TUYỂN CHỌN - GIỚI THIỆU)

thơ

Huy Cận

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI

<http://tieulun.hopto.org>

Lời nói đầu

Huy Cận (sinh năm 1919) - bạn “nối khố” của nhà thơ Xuân Diệu, cặp thi sĩ này hầu như luôn đồng hành với nhau suốt những chặng đường thơ, kể từ thời kì Thơ Mới.

Nếu Xuân Diệu có thiên hướng rõ rệt về thơ tình, và đã trở thành Nhà Thơ Tình đứng vào bậc nhất của thơ Việt Nam hiện đại, thì Huy Cận là nhà thơ có bút lực vạm vỡ với nhiều mảng đề tài đa dạng, không ngoại trừ cả thơ tình.

Nhà thơ xứ Nghệ chắc hẳn đã hấp thụ được tinh hoa văn hóa, tinh thần của quê hương xứ sở mình - một vùng đất “địa linh nhân kiệt”, từ xưa lừng danh bởi đã sản sinh ra nhiều nhân tài cho đất nước.

Nếu như chất thơ phóng lãng, cao điệu và kì tuyệt thuộc về các thi nhân đất Bình Định, và chất thơ lãng mạn của cả “kẻ chợ” lẫn “người quê” thuộc về các thi nhân xứ Bắc, thì chất thơ - lực

nạc” như đất thịt, mạnh mẽ, chân thực như lưỡi cày xới đất, là của các nhà thơ xứ Nghệ như Huy Cận. Những tinh hoa của quê hương xứ sở kết tinh vào Huy Cận chủ yếu ở hai điểm : tư tưởng và nghệ thuật.

Thật vậy, từ thời kì Thơ Mới trở đi, đại bộ phận các nhà thơ của chúng ta thường nghiêng về biểu đạt những cảm xúc cá nhân, những tình cảm gần gũi. Chỉ ở một số ít nhà thơ như Thế Lữ, Huy Cận... chúng ta có thể tìm thấy ít nhiều những tư duy sáng tạo, những viên gạch nhỏ từng được thế giới này dùng để xây nên tòa lâu đài tư tưởng đồ sộ của nhân loại.

Ở Huy Cận, mỗi khám phá của tư tưởng lại tạo ra một tứ thơ hay. Tuy là thi sĩ của một thời, nhưng hình như Huy Cận có ý thức vươn tới những đề tài muôn thuở, muốn hòa nhập vào với cái Đẹp vĩnh cửu, muốn tìm chân lí cuộc sống ở tận “ngọn nguồn lạch sông” :

- Cây với người, xưa có lẽ lằng giềng
Đây đó cũng ngẩng đầu lên kiếm Gió.
- Nằm trong tiếng nói yêu thương
Nằm trong tiếng Việt vẫn vương một đời.
- Thâu qua cái ngập dài vô tận
Hình ảnh lung linh vũ trụ tàn.

Khi cây bút đã trở nên già giặn, những tư duy của nhà thơ đậm đặc hơn, chắc nịch như một thứ gỗ thuộc hàng “tứ thiết” :

- Các vị ngồi đây trong lặng yên
Mà nghe giông bão nổ trăm miền
Như từ vực thẳm đời nhân loại
Bóng tối đùn ra trận gió đen.

(Các vị La hán chùa Tây phương)

Những suy tư và khám phá của Huy Cận với chủ đề quê hương, đất nước, thiên nhiên và vũ trụ có giá trị cao, khiến chúng ta liên tưởng tới nhà thơ Tagore của Ấn Độ :

- Giữa hè ruộng vỡ mênh mông gió
Những luống cày xô nắng chói chang.
- Mưa như một tấm lòng ưu ái
Mát rượi từng li đất nẻ khô
- Trời xanh ran lá biếc
Biển chóa ngập buồm vàng
Gió thổi miền bất diệt
Mây tạnh đất hồng hoang.

(Sơ khai)

Huy Cận có nhiều dòng thơ thấm thiết viết về đồng đất quê hương Việt Nam, về cái xứ sở sống bằng nghề trồng lúa... với sự hiện diện của

người nông dân mà không hiểu vì sao mỗi khi đọc đến chúng ta lại rung rung nước mắt :

- Cha dậy đi cày trâu (cày ải) kịp vụ
Hút vang điệu thuốc khói mù bay
Nhút cà cơm ủ trong bồ trấu.
Chút cá kho tương mẹ vội bày...

(Nghe nhịp sống cây bừa)

Mảng thơ khỏe khoắn, sáng khoái, rộng rãi và cũng thật sâu sắc của Huy Cận chính là mảng thơ thuộc về cuộc sống muôn màu, về tình đời vô hạn. Có thể nói Huy Cận “sống” nhiều, như một cây to đâm rễ sâu vào lòng đất để hút nhựa và do đó mới thực hiểu về Đất. Thơ Huy Cận đối lập với thơ “tháp ngà”, đã cung cấp cho chúng ta thật nhiều thông tin thú vị và cần thiết. Từ những sinh hoạt, tâm tư của những chú học sinh :

Những chàng trai mười lăm tuổi vào trường
Rương nhỏ nhỏ với linh hồn bằng ngọc,
Sắp hạnh phúc như chương trình lớp học...

đến những cảnh lao động tung bừng ở khắp miền đất nước :

- Trên đèo thu tới đêm qua
Sáng lên tầng, đã khô ba dốc trèo.

Trời thu cái nắng trong veo,
Con đường ráo hoảnh chạy đều chuyển xe.

(Thu về trên dèo Nai)

Bài thơ “Gặp một chị điên” cho thấy cái nhìn sâu sắc và tấm lòng nhân ái của nhà thơ :

Chị là ai ? Đau khổ lắm ? Tay ôm
Bó quần áo rách bươm như giẻ vụn.
Chị đứng đó thuyền trôi mất hướng
Mà bỗng nhiên biến hóa đá menh mông.
Hồi tâm hồn mắc cạn giữa dòng
Có phải chị còn chờ mong hướng gió?
Ai nhìn được trong tâm hồn mờ tỏ,
Trong nào căn đã loang lỗ vùng đêm?

Và cuối cùng, những ý thơ về tình yêu của Huy Cận vẫn có những sắc màu đẹp riêng, cho dù đặt bên cạnh thơ tình của Xuân Diệu :

- Sợ buồn con nhện giăng mau
Em ơi hãy ngủ, anh hầu quạt đây.
Lòng anh mở với quạt này
Trăm con chim mộng về bay đầu giường...

(Ngậm ngùi)

- Em đứng thơ ngây cạnh mẹ hiền
Bên em, bên chị, mắt hồn nhiên

Tóc dài chảy mượt vai tròn tuổi
Miệng mím làm cho ra mặt nghiêm.

Em lớn lên kìa đã để dành
Tâm hồn thắm đượm gặp hồn anh...

(Xem hình ảnh tuổi nhỏ của em)

Tuyển soạn tập thơ này, chúng tôi muốn giới thiệu với độc giả những gì là thực chất nhất của thơ Huy Cận. Chúng tôi cố gắng bám sát hai tiêu chuẩn “tư tưởng tình cảm” và “nghệ thuật”, những yếu tố thiết yếu để tạo nên những bài thơ thực sự có giá trị và sống mãi với thời gian.

TP. Hồ Chí Minh tháng 6-1996

KIỀU VĂN

Cuộc sống, tình đời

Xuân

*Luống đất thơm hương mùa mới dậy
Bên đường chân rộn bước trai tơ
Cây xanh cành đẹp xui tay với :
Sông mát tràn xuân nước đậm bờ.*

*Ồ những người ta đi hóng xuân
Cho tôi theo với, kéo tôi gần !
Rộn ràng bước nhịp hương vương gót,
Nhựa mạnh tuôn trào tưởng dính chân.*

*Bắt gặp mùa tươi lên rún rẫy
Trong cành hoa trổ, cổ chim non.*

*- Có ai gửi ý trong xuân cũ,
Đất nở muôn xuân vẫn chẳng mòn.*

Chiều xưa

Buồn gieo theo gió veo hô,
 Đèo cao quán chật, bến đò lau thưa.
 Đồn xa quần quai bóng cờ,
 Phất phơ buồn tự thời xưa thối về.
 Ngàn năm sức tĩnh, lê thê
 Trên thành son nhạt - Chiều tê cúi đầu...
 Bờ tre rung động trông châu,
 Tưởng chừng còn vọng trên lầu ải quan,
 Đêm mơ lay ánh trắng tàn
 Hồn xưa gửi tiếng thời gian, trông đồn.

Học sinh

Tặng TÚ MỠ

Gió thổi sân trường chiều chủ nhật ;
 - Ôi ! Thời thơ bé tuổi mười lăm,
 Nắng hoe rải nhạt hoa trên đất,
 Đồi địu vờn như nguyệt trước rằm.

Bốn vách nghiêm trang tiếng đọc bài,
 Đầu xanh dẫm chực, nét văn khô,
 Chiều xuân chim sẻ vô trong lớp,
 Ông giáo trông lên ; chúng bạn cười.

Lén mắt thầy, xem lại bức thư
 Của người cô họ, chú hiền từ.
 Bàn tay vợ vẫn đưa trang sách,
 Mộng tưởng phiêu lưu bức địa đồ.

Đôi guốc nằm hiên kéo bốn mùa,
 Tiền nhà ít gửi, biết chi mua !
 Áo dài cọ mãi đôi tay rách,
 Gương lược thắm hoài tóc ngắn thưa.

Chủ nhật nhiều khi chán nản ghê,
 Xung xăng sân bóng chạy tư bề.
 Bên vườn ông đốc dăm hoa nở,
 Đêm tối mau mau hái trộm về.

Lên gác yên tâm nghĩ sự đời,
 Hương nồng quanh gối vẫn vờ chơi.
 Giường bên cửa sổ, cây đưa mát,
 Không chịu mừng che để ngó trời.

Họ sống bình yên, bước lặng thinh,
 Không nghe hoa bướm gọi bên mình
 Hững hờ đi giữa hương yêu mến,
 Chân bước chưa khi rộn ái tình.

Vậy đó bỗng nhiên mà họ lớn,
 Tuổi hai mươi đến, có ai ngờ !
 Một hôm trận gió tình yêu lại
 Đứng ngẩn trông vời áo tiểu thơ.

Thư trường

*Giờ nao nức của một thời trẻ dại !
Hỡi ngói nâu, hỡi tường trắng, cửa gương !
Những chàng trai mười lăm tuổi vào trường,
Rương nhỏ nhỏ với linh hồn bằng ngọc.
Sắp hạnh phúc như chương trình lớp học,
Buổi chiều đầu họ tìm bạn kết duyên ;
Trong sân trường tưởng dạo giữa Đào viên ;
Quần áo trắng đẹp như lòng mới mẽ.*

Chân non dại ngập ngừng từng bước nhẹ ;
 Tim run run trăm tình cảm rụt rè ;
 Tuổi mười lăm gấp sách lại, đứng nghe
 Lòng mới nở giữa tay đời âm áp.

Tự trường đó ; lòng tôi vừa bắt gặp
 Nỗi xôn xao thâm lặng ở trong rương
 Của chàng trai mười lăm tuổi vào trường
 Mắt tin cậy và tóc vừa dương rẽ.

Người bạn nhỏ ! Cho lòng tôi theo ghé !
 Không nổi gì có thể vượt ve hơn
 Đêm tự trường mùi cửa sổ mới sơn.
 Tủ mới đánh, và lòng trai thơm ngát.

Ngủ chung

Ôi rét ! Đêm nay mấy học trò
Ngủ chung giường hẹp, trốn bơ vơ.
- Có hồn vụn thuở buồn đơn chiếc
Có lẽ đêm nay cũng ngủ nhờ.

Lạnh lòng biết mấy tấm thân xương !
Ấn ái xưa kia kiếp ngủ giường.
Đâu nữa tay choàng làm gối ấm ;
Còn đâu đôi lứa chuyện canh sương...

Ai đắp mền cho, trái nệm là ?
Đêm dày ướt rượt khí tha ma.
Coi chừng cửa mộ quên không khép.
Địa phủ hàn phong lọt cả mà.

Trốn tránh bơ vơ chạy ngủ lang,
Hồn ơi ! Có nhớ giấc trần gian
Nệm là hơi thở, da : chăn ấm,
Xương cọ vào xương bớt nổi hàn ?

Đoàn thuyền đánh cá

Mặt trời xuống biển như hòn lửa
Sóng đã cài then, đêm sập cửa.
Đoàn thuyền đánh cá lại ra khơi,
Câu hát căng buồm cùng gió khơi.

Hát rằng : cá bạc biển Đông lặng,
Cá thu biển Đông như đoàn thoi
Đêm ngày dật biển muôn luồng sáng.
Đến dệt lưới ta, đoàn cá ơi !

Thuyền ta lái gió với buồm trăng
Lướt giữa mây cao với biển bằng,
Ra đậu dặm xa dò bụng biển,
Dàn đan thế trận lưới vây giăng.

Cá như cá chim cùng cá đé,
Cá song lấp lánh đuốc đen hồng,
Cái đuôi em quẫy trắng vàng chóc,
Đêm thở : sao lùa nước Hạ Long.

Ta hát bài ca gọi cá vào,
Gõ thuyền đã có nhịp trăng cao,
Biển cho ta cá như lòng mẹ,
Nuôi lớn đời ta tự buổi nào.

Sao mờ, kéo lưới kịp trời sáng,
Ta kéo xoăn tay chùm cá nặng,
Vảy bạc đuôi vàng lóe rạng đông,
Lưới xếp buồm lên đón nắng hồng.

Câu hát căng buồm với gió khơi,
Đoàn thuyền chạy đua cùng mặt trời.
Mặt trời đội biển nhô màu mới
Mắt cá huy hoàng muôn dặm phơi.

Hồng Gai 4-10-1958

<http://tieulun.hopto.org>

Nhà thơ dân gian

Tặng bà mẹ Miện, nhà thơ dân gian của xã Diễn Minh,
huyện Diễn Châu, Nghệ An

Nghe bà chậm rãi nói thơ
Như tầm chậm rãi nhả tơ óng vàng
Ý thơ chắc thiết xốn xang
Lời thơ mộc mạc lại càng thiết tha
Yêu đời làm đẹp đời ra
Như cây ảm nhựa làm hoa tặng đời
Nghe thơ tôi hiểu ra rồi
Nỗi chi chất chứa vạn lời ca dao
Nghe bà chậm rãi từng câu
Tưởng như cuộc sống chờ nhau chuyển đồ
Sông sâu tưởng đợi ai dò
Biển sâu tưởng đợi ai mò đáy kim
Vần thơ vừa nói vừa tìm
Kín như cầu ghép khôn chìm thời gian
Hỡi người thi sĩ dân gian
Đêm nay trăng mọc thơ man mác trời.

Diễn Châu 10-1967

Em bé và mặt trăng

Mẹ ơi ! Cho con mặt trăng !
Bé nhìn mặt mẹ, tay dang hái trời.
Hoa trăng nở sáng ngời ngời.
Trăng theo bóng mẹ, trăng ngời bên con.
Mẹ là trăng, con bá cổ hôn ;
Con là trăng nở, mẹ ôm vào lòng.

Mẹ đưa con dưới trăng trong,
Trăng cao con với, mẹ hồng lên cao.
Bé đã hái được trăng nào
Mà nghe lòng mẹ rào rào cánh trăng.

Mưa xuân trên biển

*Mưa xuân trên biển, thuyền yên chỗ.
Tôm cá chắc đầy phiên chợ mai
Sấm tết thuyền về dăm khóm đỗ ;
Đảo xa thâm thâm vết mưa dài.*

*Thuyền đậu thuyền đi hạ kín mui,
Lúa thừa mưa biển ẩm chân trời.
Chiếc tàu chở đá về bến Cảng
Khói lẩn màu mây tường đảo khơi.*

*Em bé thuyền ai ra giỡn nước,
Mưa xuân tươi tốt cả cây buồm.
Biển bằng không có dòng xuôi ngược,
Cơm giữa ngày mưa gạo trắng thơm.*

Gặp một chị điên

*Chủ nhật qua tôi gặp một người điên
Trên mặt ngây thơ nét nét dịu hiền
Lấp loáng dọi hai mắt đà mờ ảo.
Sự sống thọt, đời không còn tỉnh táo
Chị cầm roi nhưng nào biết đánh ai.
Các trẻ em bu quanh chị, đùa dai,
Chị vút gió rồi đứng cười rờn rợn.
Người qua phố xem lâu, cũng chán
Bỏ chị đi như chợ vẫn chiều hôm.*

*Chị là ai ? Đau khổ lắm ? Tay ôm
Bó quần áo rách tươm như giẻ vụn.
Chị đứng đó, thuyền trôi mát hương
Mà bỗng nhiên biến hóa đá mênh mông.*

Hỡi tâm hồn mắc cạn giữa dòng
 Có phải chị còn chờ mong hướng gió?
 Ai nhìn được trong tâm hồn mờ tỏ,
 Trong não cân đã loang lổ vùng đêm?
 Mất chị nhìn đâu leo lét ngọn đèn,
 Tôi bất giác nhớ ngày nhật thực
 Bóng tôi ăn hoen mặt trời sáng rực.

Đời tôi đã gặp nhiều chết nhiều đau,
 Đã thấy những thân người như hoa héo nhựa xau
 Sự sống khô đi như dòng nước cạn
 Nhưng nói sao hết lòng tôi đau đớn
 Thấy chị đứng, đi, da thịt hồng tươi
 Nói năng mà như không sống nữa rồi...
 Sương chiều xuống như xóa nhòa cây cỏ.
 Trong mắt chị chút hồn còn mờ tỏ
 Cũng dường như pha loãng biến trong sương.

Chị về đâu ? Mẹ chị đến, yêu thương
 Nâng đầu chị như tay già chống chọi
 Với trái sắp rơi, với hồn sắp tối.
 Chuyện đau thương mẹ chị kể đầu đuôi,
 Chuyện gia tài xâu xé, tình nghĩa pha phôi,
 Chuyện đời cũ hơi tiền làm lạnh máu...
 Chị mất trí, bị “cuộc đời” lừa đảo.
 Sau màn sương trắng đục mặt trời chiều
 Đỏ bầm như cục máu uất ai treo,
 Cả hồn chị đã tím bầm trong đó.
 Tôi tưởng nghe trong hồn ai sụp đổ
 Rít vang lên cả quá khứ bạo tàn
 Trong buổi chiều sương trắng lạnh màu tang.

Xem tranh Tề Bạch Thạch

Bạn xem tranh tôm của Tề Bạch Thạch
 Bầy tôm thông minh trăm cách đùa vui
 Chẳng chịt chân đàn ấy tới giật lui
 Tưởng khéo mắt ông Tề nhấp nháy.
 Lòng yêu sống cùng đàn tôm run rẩy
 Nét bút di hay sự sống đang đi
 Những bước rất đời rất mộng rất si.
 Tiên sinh vẽ hình ? tiên sinh vẽ bóng ?
 Tiên sinh vẽ đời ? Tiên sinh vẽ mộng ?
 Đàn tôm vui. Hẳn buổi ấy tiên sinh
 Nghe xốn xang trong dạ dáng hình
 Của vạn vật như một lòng Tạo hóa.
 Nét bút mát như cỏ cây hoa lá
 Đang ra xuân, như chân đá nước nguồn.
 Mắt tiên sinh : suối trẻ dạt dào tuôn,
 Lòng yêu sống vẽ vời muôn điệu sống.
 Tôm hay tiên sinh trập trùng đời với mộng ?
 Tiên sinh đã nghỉ rồi. Tôm mãi tung tăng
 Trong ánh mặt trời, trong ánh mặt trăng.

Các vị La Hán chùa Tây Phương

Chùa Tây Phương (Sơn Tây) có những pho tượng La Hán rất đẹp, rất sinh động tạc vào thế kỷ 18. Nhà nghệ sĩ xưa đã vô tình hay hữu ý mượn đề tài chuyện Phật mà miêu tả xã hội đương thời: một xã hội quần quai đau khổ trong nhiều biến động, và bế tắc không tìm được lối ra.

*Các vị La Hán chùa Tây Phương
Tôi đến thăm về lòng vấn vương.
Há chẳng phải đây là xứ Phật,
Mà sao ai nấy mặt đau thương ?*

Đây vị xương trần chân với tay
 Có chi thiêu đốt tấm thân gầy
 Trầm ngâm đau khổ sâu vòm mắt
 Tự bấy ngồi y cho đến nay.

Có vị mắt gương, mày nhú xệch
 Trán như nổi sóng biển luân hồi
 Môi cong chua chất, tâm hồn héo
 Gân vặn bàn tay mạch máu sôi.

Có vị chân tay co xếp lại
 Tròn xoe tựa thể chiếc thai non
 Nhưng đôi tai rộng dài ngang gối
 Cả cuộc đời nghe đủ chuyện buồn...

Các vị ngồi đây trong lặng yên
 Mà nghe giông bão nổ trăm miền
 Như từ vực thăm đời nhân loại
 Bóng tối đùn ra trận gió đen.

Mỗi người một vẻ, mặt con người
Cuồn cuộn đau thương cháy dưới trời
Cuộc họp lạ lùng trăm vật vờ
Tượng không khóc cũng đổ mồ hôi

Mặt cúi, mặt nghiêng, mặt ngoảnh sau
Quay theo tám hướng hỏi trời sâu
Một câu hỏi lớn. Không lời đáp
Cho đến bây giờ mặt vẫn chau.

Có thực trên đường tu đến Phật
Trần gian tìm cõi áo trầm luân
Bấy nhiêu quần quai run lặn chót
Các vị đau theo lòng chúng nhân ?

Nào đâu, bác thợ cả xưa đâu ?
Sống lại cho tôi hỏi một câu :
Bác tác bấy nhiêu hình khổ hạnh
Thật chẳng chuyện Phật kể cho nhau ?

Hay bấy nhiêu hồn trong gió bão
 Bấy nhiêu tâm sự, bấy nhiêu đời
 Là cha ông đổ bằng xương máu
 Đã khô, không yên cả đứng ngồi.

Cha ông năm tháng đè lưng nặng
 Những bận đương thời của Nguyễn Du
 Nung nấu tâm can vò võ trán
 Đau đời có cứu được đời đau.

Đút ruột cha ông trong cái thưở
 Cuộc sống giậm chân hoài một chỗ
 Bao nhiêu hi vọng thúc bên sườn
 Héo tựa mầm non thiếu ánh dương.

Hoàng hôn thế kỉ phủ bao la
 Sờ soạng, cha ông tìm lối ra
 Có phải thế mà trên mặt tượng
 Nửa như khói ám, nửa sương tà.

Các vị La Hán chùa Tây Phương !
 Hôm nay xã hội đã lên đường
 Tôi nhìn mặt tượng dường tươi lại
 Xua bóng hoàng hôn, tản khói sương.

Cha ông yêu mến thời xưa cũ
 Trần trụi đau thương bỗng hóa gần !
 Những bước mất đi trong thờ gỗ
 Về đây, tươi vạm dẫm đường xuân.

27-12-1960

Những bạn chài hạ thuyền xuống nước

*Thuyền đóng rồi ta đốt lửa lên
Lửa hun cho ván chặt thêm thuyền
Dưới lườn trên mạn sơn cho chắc
Cho mũi thuyền đi như mũi tên.*

*Ta vẽ cho thuyền đôi mắt to
Nhìn thấu đáy biển, thấy xuyên bờ :
Cá kinh xáp phải cá kinh sợ,
Chim gặp chim truyền tin nắng mưa.*

*Thuyền đóng rồi, buồm cũng đã phơi,
Gió chờ thuyền hạ đẩy ra khơi.
Chuốt thêm tay lái cho tròn nhay
Đi đến chốn, ta về đến nơi*

*Thuyền đóng xong rồi, lưới nhuộm xong ;
Sáng khơi tôi lộng cánh buồm giông,
Mai thuyền hạ nước ta đi sớm
Kịp gió mùa sang cá đôi luồng.*

Bà dì, bà mợ, bà cô

Tặng một cô em đi lấy chồng

Tôi có bà dì, bà mợ, bà cô
Phủ xuống hồn tôi tuổi bé thơ
Ba bóng đen như vòng số mệnh
Trên bùa đeo cổ những người xưa.

Bà dì duyên ép héo hơn đời
Ngơ ngác thân con, chồng một nơi !
Khóc cạn mắt rồi, tìm cửa Phật
Phật không xóa được khổ di tôi.

Bà mợ chanh chua nào giữ nổi
Chồng đi đánh bạc tháng năm dài
Cuộc đời đã hóa sông gian lận
Hai kiếp người vô nết cả hai

Bà cô cảm phận phải chồng chung
 Cả hóa ra hai kiếp lạnh lùng
 Chồng sống cũng đành thân góa bụa
 Chỉ mong an ủi có giới trông !

Mỗi lần theo mẹ bước về thăm
 Tôi thấy đời như bỗng tối sầm
 Mẹ bảo : “Con ơi đời khổ lắm,
 Chồng con, âu cái nợ trăm năm !”

Thương cô, thương mẹ, với thương dì
 Chỉ biết buồn theo lời mẹ nói
 Nhìn mặt ba người như bị trời
 Vào xe oan nghiệt hánh lẩn đi.

Mừng em hạnh phúc anh ghi lại
 Đau khổ người thân buồn tuổi thơ.
 Em đã đẹp duyên, thương các mẹ
 Các cô, các chị những ngày xưa.

4-3-1961

Anh thợ gốm

Tặng Nguyễn Văn Y, chuyên gia gốm

*Nắng lên hồng ban mai
Anh thợ gốm ngồi xoay
Đất mịn nhào với nắng
Hình đẹp nở trong tay.*

*Gió xuân man mát thổi
Cỏ non rờn ngoài đê
Mùa xuân đang tạo lại
Cây lá trên đồng quê.*

Anh ngồi xoay ung dung
 Ánh sáng rọi theo cùng
 Ngực anh màu nắng đượm
 Đẹp hồng như đất nung

Bình đẹp nghìn xưa cũ
 Tay ông cha giao về
 Đang sống lại tươi tắn
 Trong bàn tay vuốt ve...

Bình cao đáng trẻ thon
 Lọ nhón thân đầy tròn
 Đẹp phúc đầy của mẹ
 Đẹp duyên hiền của con.

Xoay xoay bàn gỗ ơi,
 Nước mát nhào đất tôi
 Anh làm thêm cái đẹp
 Chưa có ở trong đời...

Mẹ ơi, đời mẹ...

Mẹ ơi, đời mẹ khổ nhiều
 Trách đời, mẹ giận bao nhiêu cho cùng
 Mà lòng yêu sông lạ lòng
 Mẹ không phút nản thương chồng, nuôi con.
 “Đắng cay ngậm quả bồ hòn,
 Ngậm lâu hóa ngọt !” Mẹ còn đùa vui!
 Sinh con mẹ đã sinh đời
 Sinh ra sự sống, mẹ ngồi chán sao ?
 Quanh năm có nghỉ ngày nào !
 Sớm khuya làm lung người hao mặt gầy.
 Rét đông đi cấy đi cày
 Nóng hè bãi cát, đường lầy lội khoai.
 Bấu chân khỏi ngã dốc nhồi
 Những chiều gánh nước gặp trời đổ mưa.
 Giận thầy, mẹ chẳng nói thừa,
 Vĩa câu chua chát lời thơ truyện Kiều.
 Cấn răng bỏ quá trăm điều
 Thủy chung vẫn một lòng yêu đời này.
 Mẹ là tạo hóa tháng ngày
 Làm ra ngày tháng sâu dày đời con.

1-1974

Nhớ mẹ năm lụt

Năm ấy lụt to tận mái nhà
Mẹ con lên chạn. - Bố đi xa
Bốn bề nước réo, nghe ghê lạnh
Tay mẹ trùm con, tựa mẹ gà.

Mẹ cắn bầm môi cho khỏi khóc
Thương con lúc ấy biết gì hơn ?
Nước mà cao nữa không bè thúng
Nếu chết trời ơi ! Ôm lấy con.

Gọi với láng giềng, lời mẹ dặn
“Xây chi cứu giúp lấy con tôi !”
Tiếng dòn giữa nước mênh mông trắng
Đáp lại từ xa một tiếng “ời”

Nước, nước... lạnh tê như số phận
Lất lay còn ngọn mấy hàng cau
Nhưng mà mẹ thức ngồi canh chạn
Mắt mẹ trùng sâu hơn nước sâu.

Vậy đó mẹ ơi, đời của mẹ
Đường tròn bầu đất mẹ kiên gan
Nuôi con lớn giữa bao cay cực
Nước lụt đời lên mẹ cắn răng.

Năm ấy vườn cau long mấy gốc
Rây⁽¹⁾ đi một dạo, trái cau còi
Trên đầu tóc mẹ thêm chùm bạc
Lụt xuống, còn vương mảnh nước soi.

---

(1) Rây : còi cọc

Cảnh địa ngục

*Nhớ những trưa hè tuổi bé thơ
Trốn cha, theo bạn rủ lên chùa
Trèo nhăm quả muôm chua chua lét
Phượng thăm ve sầu, nhịp mõ khua.*

*Rồi kéo nhau vào trong hậu tự
Xem thôi địa ngục lại thiên đàng,
Thiên đàng cao quá không nhìn rõ,
Địa ngục phơi bày thật thảm thương.*

*Nhớ mãi đầu bươu thẳng quỉ sứ
Mất thời ra nĩa, lưỡi cong liềm
Tay cầm chày giã đàn bà chữa
Thai phọt ra ngoài đống máu đen*

*Lại có những người bị lửa thiêu
Những đầu nhúng vạc cháy xèo xèo
Những thân cưa dọc như cưa gỗ
Cưa cả mắt nhìn, cả miệng kêu.*

Bọn tôi nhìn kĩ mới hay rằng
Họ giống bà con trong xóm làng
Cũng áo quần nâu, gầy guộc mặt
Ở đây không thấy kẻ giàu sang.

Tôi sợ nhưng mà sợ ít thôi
Không bằng cái sợ của bà tôi
Đi qua địa ngục bà run gậy
Đâu đó dường như đã thấy rồi...

Trưa hè mây vắng nắng chang chang
Lại gió Lào hun nóng tựa rang
Mà bạn cùng tôi bên địa ngục
Lạnh chân, lạnh ẩm cả thiên đàng.

Nhớ lại trưa hè tuổi bé thơ
Về thăm bạn cũ rủ lên chùa
Tuổi thơ cây muôm còn y đó,
Địa ngục thiên đàng đã khác xưa.

Phố Đông Ba của tôi ngày bé

Phố Đông Ba của tôi ngày bé
Có ông cả Soạn đánh cờ cao
Lắm khi một buổi đi vài nước
Để bạn bè vây nghĩ nát đầu.

Ông lại đàn hay, Nguyệt tiếng tơ
Hồn ve dăng dỏi dưới trăng mờ
Mòn tay tài tử năm cung nhẩn
Nghe cả trời thu nức nở mưa...

Chẳng được phong lưu như bác Cả
Chú Kinh cúp tóc cũng đàn khua
Lanh tanh đàn đoản (1) cần trun cổ
Như chú Kinh hay rứt cổ <http://tieulun.hopto.org>

Ông Lạng làm chuồng chim bán rong
Suốt ngày khoan đục giữa mây song
Đàn bầu một chiếc khi tiêu khiển
Vừa gảy vừa ca thật náo nùng.

Anh Cháu đàn tranh mù một mắt
Khi thì hầu cúng khi hầu đồ
Hồn anh là mảnh trăng khuya khoắt
Một nửa đen sẫm, nửa ánh mờ.

Cuối phố gốc cây chiều chủ nhật
Là ông xâm chợ với hai con
“Kinh đô thất thủ” về quen thuộc
Lớn nhỏ ngồi nghe nặng trĩu hồn.

Áy phố Đông Ba nghèo ẩm đạm (2)
Chút vui nghệ thuật cũng bồi hồi
Bốn lăm năm trước đời u ám
Trời ghen hoàng hôn trên phố tôi.

1972

---

(1) Loại đàn cầm rất ngắn ở Trung bộ và Nam bộ.

(2) Đông Ba : một phố nghèo ở Huế những năm 30. <http://tieulun.hopto.org>

Chú tôi

*Chú tôi người thấp, béo tròn vai
Học đủ xem thư, thật giỏi cày
Ít nói, khi vui ưa hóm hỉnh
Trong làng, ngoài chợ bậc tài trai.*

*Tâm hồn tài tử lãng lãng gió
Làm chiếc điều to ba sáo kêu
Thả tự nắng chiều lên quá núi
Sang đêm điều lẩn với trăng cao.*

*Những buổi trưa hè đi chơi cu
Chim xa nghe tiếng mái chim gù
Chú tôi thiu ngủ, chim đồn gáy
Bên cạnh vườn ai ngẩn ngơ trưa.*

Tết đến chú nhồi đôi pháo lỏi
Buộc chân cau đốt, chó kêu oang
Rễ cau cũng bật lên vài múi
Ây hiệu mừng xuân cả xóm làng.

Gỗ mít hồng nâu như mật ong
Chú cưa chú xẻ, dựng nhà xong
Đóng luôn giường sập nằm thơm phức
Kể chuyện Kiều - Kim buổi phải lòng.

Chú tôi mất sớm tôi về thăm
Ngọn cỏ xanh rồi đã mấy năm
Chú hồi trong dòng thơ cháu viết
Còn in bóng dáng chú xa xăm.

Diệu ơi, Diệu đã về yên tĩnh

*Diệu ơi, Diệu đã về yên tĩnh
Cận hãy còn đây trăm xốn xang,
Cận mới về thăm quê Nghệ Tĩnh
Gặp tuần trăng sáng ngân ngơ trắng.*

*Cận ra Thanh Hóa nằm bên biển
Biển lại dòn xao không phút ngưng.
Diệu đã đi xa về tới bên
Cận đang biển động sóng lòng dâng.*

*“Hồi kí song đôi” đang viết dở
Hai chương tuổi nhỏ chép xong rồi.
Đời ta, trang khép, còn trang mở
Cận viết đây trang, tay mới xuôi.*

*Biển lớn băng qua, ấy biển đời
Biển vào vũ trụ, ánh sao mời -
Diệu dò thế giới bên kia trước
Khỏi lạ đường khi Cận tới nơi.*

Sầm Sơn sáng

27-7-1986

thơ tình

Áo trắng

Tặng Nhất Linh

Áo trắng đơn sơ, mộng trắng trong,
Hôm xưa em đến, mắt như lòng,
Nở bừng ánh sáng, em đi đến,
Gót ngọc dồn hương, bước tỏa hồng.

Em đẹp bàn tay ngón ngón thon
Em duyên đôi má nắn hoe tròn
Em lùa gió biếc vào trong tóc
Thổi lại phòng anh cả núi non

Em nói, anh nghe tiếng lẫn lời ;
Hồn em anh thở ở trong hơi.
Nàng thơ dẹt sáng trên tà áo,
Lá nhỏ mừng vui phát cửa ngoài

Đôi lúa thân tiên suốt một ngày
Em ban hạnh phúc chứa đầy tay
Dịu dàng áo trắng trong như suối
Tỏa phát đôi hồn cánh mộng bay.

Ngậm ngùi

Nắng chia nửa bãi, chiều rồi...
 Vườn hoang trinh nữ xếp đôi lá rầu.
 Sợ buồn con nhện giăng mau ;
 Em ơi ! Hãy ngủ... anh hầu quạt đây.
 Lòng anh mở với quạt này ;
 Trăm con chim mộng về bay đầu giường.
 Ngủ đi em, mộng bình thường !
 Ru em sẵn tiếng thùy dương mấy bờ...
 Cây dài bóng xế ngân ngơ...
 - Hồn em đã chín mấy mùa thương đau ?
 Tay anh em hãy tựa đầu,
 Cho anh nghe nặng trái sầu rụng rơi...

Vạn lý tình

Người ở bên trời ta ở đây ;
Chờ mong phương nọ, ngóng phương này.
Tương tư đôi chôn, tình ngàn dặm,
Vạn lý sâu lên núi tiếp mây.

Nắng đã xế về bên xứ bạn ;
Chiều mưa trên bãi nước sông đầy.
Trông vơi bốn phía không nguôi nhớ,
Dời động hoàng hôn thấp thoáng bay.

Cơn gió hiu hiu buồn tiễn biệt,
Xa nhau chỉ biết nhớ vơi ngày.
Chiều chẵn không ấm người nằm một-
Thương bạn chiều hôm, sâu gối tay.

Thuyền đi

Trăng lên trong lúc đang chiều
 Gió về trong lúc ngọn triều mới lên.
 Thuyền đi, sông nước ưu phiền ;
 Buồm treo rắng đỏ rong miền viễn khơi.

Sang đêm thuyền đã xa vời ;
 Người ra cửa biển, nghe hơi lạnh buồn.
 Canh khuya tịch vắng bên cồn,
 Trăng phơi đầu bãi, nước dồn mênh mang.

Thuyền người đi một tuần trăng,
 Sầu ta theo nước, tràn giang lững lờ.
 Tiến đưa đôi nôi đợi chờ -
 Trông nhau bữa ấy, bây giờ

Dấu chân trên đường

*Ai biết đường kia giậm mấy lần ?
Gió vừa thổi lạc dấu muôn chân.
Làm sao gộp lại nâng xem thử.
Những bước vu vơ xa lại gần.*

*Thôi đã tan rồi vụn gót hương
Của người đẹp tới tự trăm phương.
Tan rồi những bước không hò hẹn
Đã bước trùng nhau một ngã đường*

*Cây mở cành xanh, nghiêng lá phôi ;
Bụi gieo trên lá, dội nên lời
Bâng khuâng kể lại bao câu chuyện
Của những bàn chân rỗ dấu đời.*

*Đã vậy bao lần rồi thế nhỉ ?
Và sau này nữa, dấu chân ai
Sẽ ghi rồi xóa trên đường bạc
Mỗi lúc trời đau gió thổi dài*

Gánh xiếc

*Có chàng ngơ ngác tựa gà trống,
E đến trăm năm còn trẻ thơ
Tám tuổi một chiều trong rạp xiếc
Yêu nàng cười ngựa uốn thân tơ*

*Điệu kèn rộn rịp nâng chân ngựa
Nhịp với lòng trai mở cánh yêu,
Nhạc buồn thu - chở hồn đường sá !
Lăn với hùm, voi, gái lệ kiều.*

*Gái lệ kiều đi với ngựa, voi ;
Về nhà, đứa bé vẫn đùa chơi
Nhưng lòng trẻ đã theo đoàn xiếc
Xếp với màn to của rạp đời*

*Gánh xiếc đi qua chỉ một lần,
Bây giờ có lẽ đã chia tan...
- Và nàng cười ngựa đâu rồi nhỉ ?
Ngơ ngác chàng trai tự hỏi thăm*

Cách xa

Lời chẳng giao lời, tay lạ tay,
Tắc gang cách trở, nhớ muôn ngày.
Cô sầu dựng núi lên cao ngất ;
Nhưng cặp chim hồn lạc hướng bay.

Tôi đứng bên này cửa Khô đầu,
Bên kia người dạo, biết chi sâu.
Dọc đời rải rác muôn ga đón.
Khó nổi ngòi chung một chuyến tàu.

Cũng chẳng dò xem gió ngược xuôi ;
Lời đi không cốt gặp tại người,
Quá buồn nên muôn yên ngòi chút;
Tôi nói lòng ra để tự cười.

Tình mất

Ôi ! Những kẻ tôi chỉ chào một bận,
 Chân xa mau, lòng chưa kịp giao thân,
 Trên đường tôi nếu trở lại vài lần,
 Chắc ta đã yêu nhau rồi, - hẳn chứ...
 Một lời nói nếu có gan ướm thử ;
 Một bàn tay đừng lưỡng lự trao thơ ;
 Một lúc nhìn thêm, đôi lúc tình cờ,
 Chắc có lẽ đã làm nên luyến ái...

Yêu biết mấy nếu có lần gặp lại !

Tôi vụng về, tôi ngờ ngác, nên chi
 Người bên tôi mà tôi để người đi,
 Tôi làm nũng, quyết giữ lòng kiêu hãnh ;
 Người ở đó, tôi làm như gẻ lạnh ;
 Người đi rồi, thôi mong mỗi gì đâu !
 Những bàn tay đáng lẽ phải giao nhau,
 Hờ hững thế ! Không chịu cầm lưu luyến.

Ôi ! Những kẻ cùng tôi không hứa hẹn!
 Người không quen nhưng tôi chắc sẽ yêu;
 Mặt vừa nhìn mà chân đã muốn theo;
 Tình mới chép một hai dòng nhật kí;
 Tên viết tắt, tin rằng lòng nhớ kĩ
 Bạn một hôm đi đến rất tình cờ;
 Tình quên đi ở trong những bức thơ
 Viết không gửi, xếp nằm trong sách cũ;
 Ôi ! Bao kẻ chỉ một lần gặp gỡ !
 Bởi vì sao lòng tôi rất thương đau
 Khi nghĩ thầm : “nếu ta đã gần nhau !...”

Đi giữa đường thơm

Tặng THẠCH LAM

*Đường trong làng : hoa dại với mùi rom...
Người cùng tôi đi dạo giữa đường thơm,
Lòng giắt sẵn ít hương hoa tưởng tượng.*

*Đất thêu nắng, bóng tre rồi bóng phượng
Lần lượt buông màn nhẹ vương chân lâu :
Lên bề cao hay đi xuống bề sâu ?
Không biết nữa - Có chút gì làm ngợp
Trong không khí... hương với màu hòa hợp...*

*Một buổi trưa không biết ở thời nào,
Như buổi trưa nhẹ nhẹ trong ca dao,
Có cu gáy, có bướm vàng nữa chứ
Mà đôi lứa đứng bên vườn tình tự.
Buổi trưa này xưa kia ta đã đi,
Phải cùng chăng ? Lòng nhớ rõ làm chi !*

Chân bên chân, hôn bên hôn, yên lặng,
 Người cùng tôi đi giữa đường rải nắng,
 Trí vô tư cho da thở hương tình,
 Người khẽ nắm tay, tôi khẽ nghiêng mình

Như sắp nói, nhưng mà không - khóm trúc
 Vừa động lá, ta nhận vào một lúc
 Cả không gian hôn hậu rất thơm tho ;
 Gió hương đưa mùi, dịu dịu phát phơ...

Trong cảnh lặng, vẫn đưa mùi gió thoảng...
 Tri bang quơ nghĩ thoáng nhưng buồn nhiều :
 “Chân hết đường thì lòng cũng hết yêu”.
 Chân đang bước bỗng e dè dừng lại
 - Ở giữa đường làng, mùi rơm, hoa dại...

Tinh tụy

Sáng hôm nay hồn em như tử áo,
 Ý trong veo là lượt xếp từng đôi.
 Áo đẹp chưa anh ! Hoa thắm thêu đời
 Áo mơ ước anh bận giùm chiếc nhé.
 Vàng rạng cùng xanh, hồng cười với tía,
 Xin mời anh chọn hình sắc yêu đương.
 Hồn em đây đủ muôn ánh nghệ thường,
 Anh hãy bận hồn em màu sáng chói

Anh có biết hôm nay là ngày hội.
 Của lòng ta. Em trần thiết, trang hoàng.
 Anh đã về ; em nghe dưới chân vạng
 Hoa lá nở với chuông rền giọng thắm

Thửa chờ đợi, ôi, thời gian rét lạnh.
Đời tàn rơi cùng sao rụng cảnh canh thâu;
Và trăng lu xé nửa mái tình sâu,
Gió than thở biết mấy lời van vỉ ?

Lòng em nhớ lòng anh từ vạn kỉ.
Gặp hôm nay nhưng hẹn đã ngàn xưa
Yêu giữa đời mà hôn ở trong mơ
Tình rộng quá, đời không biên giới nữa.
Đây cửa mộng lòng em, anh hãy mở
Màu thanh thiên rời rợi, gió long lanh:
Hồn nhớ thương em dệt áo dâng anh

Em về nhà

Thôi sáng hung rồi em hãy đi
 Tự nhiên em nhá ! Chớ buồn chi.
 Suốt ngày nhắc nhở em từng phút
 Anh đoán thuyền em đến bên gì.

Này lúc bên đường bóng đứng trưa
 Thuyền em qua thác sóng xô lừa
 Sông êm, bãi cát con cò đứng.
 Khỏi vực, lòng em hết sợ chưa ?

Tới ngã ba sông, nước bốn bề,
 Nửa chiều gà lạ gáy bên đê.
 Làng xa lặng lẽ sau tre trúc ;
 Bến cũ thuyền em sắp ghé về

Khi bóng hoàng hôn phủ núi xa,
 Khi niềm mơ tưởng vương chân, và
 Khi cảm không được anh ngồi khóc ;
 Ấy lúc em tôi đã tới nhà.

Gối tay

Tay người ta gối đầu đêm
Mộng về theo mộng, tình êm với tình
Một tay ôm lấy hai mình
Một quai quần lấy hai bình thanh xuân
Vai nghiêng, đầu ngả sang gần,
Mây tơ soi nét, môi tân đôi cười
Đêm đầu gối nhẹ tay người
Ngỡ rằng mùa đẹp khuyển mời yến anh
Mắt hồ liễu rủ mi xanh,
Tóc vương gò má mỏng manh thoáng mây.
Đôi hồn có nhịp cầu tay,
Mộng chung một giấc bên này bên kia.

Hồn xuân

*Ai biết em tôi ở chốn nào ?
Má tròn đương nụ, trán vừa cao.
Tiếng mùa về gọi lòng em dậy,
Lơ đãng lòng tôi chẳng kịp rào.*

*Ai biết người yêu nhỏ của tôi,
Người yêu nhỏ nhỏ trốn đâu rồi ?
Nhấn giùm với nhé, em tôi đó,
Tròn trĩnh xinh như một quả đồi.*

Ngực trắng giòn như một trái rùng;
Mắt thì bằng rượu, tóc bằng hương.
Miệng cười bùng nở hàm răng lựu,
Sáng cả trời xanh mấy dặm đường.

Anh khắp rừng cao xuống lũng sâu
Tìm em, đi hái lộc xanh đầu.
Trông đâu chân đẹp tròn như cội
Em đẹp son ngời như cổ lâu.

Nghe nhịp đời lên em bỏ anh,
Đua nhau xuân nở rộn trăm cành.
Ý mùa cũng rộn trong xuân mới,
Tóc rủ bờ tơ sợi liễu mảnh.

Khách qua đường ơi ! Em tôi đây.
Chân em : cỏ mượt, mắt : hồ đây.
Lòng em hóa cảnh chờ anh gặp
- Man mác hồn xuân ngon gió hây.

Chùm hoa núi tặng

*Anh đi anh hái chùm hoa núi
Về tặng lòng em yêu nhớ anh
Hoa tím thủy chung không có tuổi,
Hoa lan trong trắng khế nghiêng mình.*

*Lại có hồng say gai cũng thơm,
Hoa thia chỉ chút cánh thêu cườm,
Hoa mua thuở nhỏ làng bên núi.
Anh hái cùng sim ăn bỏ cơm.*

*Gió núi em ơi thổi vút về.
Nghìn hoa hương lạ sắc say mê.
Lòng anh hái cả cho em đó,
Hái cả chùm mây, sợi gió se.*

*Hoa nhớ hoa thương hoa đợi chờ
Hoa hương da thịt nổi hồn mơ
Lòng anh là cả vùng hoa núi
Ấp ủ lòng em muôn cánh thơ.*

Xem ảnh tuổi nhỏ của em

Này lạ không em tuổi bé thơ
 Của em anh chưa biết bao giờ
 Mà sao xem ảnh em ngày đó
 Xúc động lòng anh yêu ngân ngơ.

Em đứng thơ ngây cạnh mẹ hiền
 Bên em bên chị mắt hồn nhiên
 Tóc dài chảy mượt vai tròn tuổi
 Miệng mím làm cho ra mặt nghiêm.

Em lớn lên kìa đã để dành
 Tâm hồn thắm đượm gặp hồn anh.
 Bỗng nhiên anh tiếc làn tóc mượt
 Xoa vội lưng làm ngọn suối nhanh.

Em hỡi ! Cho anh chiếc ảnh mờ
 Cho anh bóng dáng những ngày xưa
 Anh về trong ấy làm quen lại
 Cái thuở lòng em dậy ước mơ.

Em đi xe tháng

Em mua vé tháng xe vô trường
Tặng sáng lên xe còn đọng sương
Sẩm tối ra xe về gió lạnh
Đi về hai buổi, nghĩ anh thương.

Sương sớm sương đêm chân buốt ngâm
Mãi chưa mua được bớt vừa chân
Đêm về ủ mãi trong chăn chiếu
Mới thấy bàn chân em ấm dần.

Vé tháng em ơi ! Em cứ đi !
Đời đi có chuyến, chớ sai kì !
Chân em có buốt về anh ủ
Chân nhẹ thăm như chân ý nhi.

Rồi một ngày, không vé trắng, xanh
Đôi ta lên chuyến xe tốc hành
Đi luôn, đi mãi không về nữa
Nhưng chắc còn lâu, em của anh !

Gọi điện thoại

Mấy ngày không gọi cho em,
 Tưởng chừng năm tháng nằm im bấy chầy
 Nhớ cuống lại gọi em đây,
 Chờ em ra, đợi đầu dây bên chôn
 Cứ chi chớp bể mưa nguồn,
 Nắng vàng, gió nhẹ cũng buồn tương tư
 Tiếng đầu dây thực hay hư?
 Nửa bên tai, lại nửa từ xa xăm.
 Giọng em khe khẽ, trầm trầm
 Anh nghe quen, tưởng nghe thầm trong anh
 Bao ngày một thoáng vút nhanh,
 Vắng em năm tháng cũng thành chiêm bao.

Hỏi em yên lặng

*Khi anh xin cưới, mẹ em rằng :
 “Thu nó hiền thôi, ít nói năng”
 Tự đó hai sông hòa một biển.
 Nước liền với nước gần bằng trăng.*

*Từ đó lòng anh cứ lắng nghe
 Lời im trong mỗi bước em về,
 Lời thâm trong mỗi câu em nói,
 Trong mỗi làn tay em vuốt ve.*

*Khi anh mệt nhọc, khi anh đau,
Công việc anh lo, lửa nóng đầu
Anh cứ cảm nghe từ ánh mắt
Tình em ôm tỏa tựa hương ngâu.*

*Em hỡi, đời ai chẳng nửa thăm
Lặng yên mới có được vang âm
Tóc mềm sợi sợi nằm êm lắng,
Vạn suối lòng anh chảy trở trăn.*

*Rồi một ngày kia anh với em
Nằm luôn lòng đất giấc im lìm
Tai xương anh sẽ còn nghe ngóng
Hoa lá hôn em trong lặng im*

Chiếc hôn

Em hôn trên má, anh nằm yên
 Chưa dám hôn em : mạch mới liền
 Như trận mưa rào vườn thắm nhận,
 Mưa hôn da thịt thấm thân tiên.

Anh ốm sơ qua cũng thấy rằng
 Con người là một lưới tơ giăng
 Chắc bền cũng có, mong manh có,
 Yêu mến làm cho sợi xoắn sẵn.

Ai tạo đầu tiên những chiếc hôn ?
 Hòa hương da thịt, thở tâm hôn
 Đóa hoa hồng thắm ban sơ ấy
 Đến lượt tình ta đậm dấu son.

Em bước ra về anh muốn tiễn
 Em ngăn anh lại, sợ trời mưa
 Môi em se lạnh trong làn gió
 Sờ má, lòng anh bỗng ngẩn ngơ.

Vườn hồng

Vườn hồng anh thăm sau mưa
Mười phần vườn có xác xơ một vài
Cánh hồng vẫn đẹp trên gai,
Hoa ôm mặt đất, hoa cài tường bên.
Lối hồng lững thững vắng em,
Nghìn hoa đẹp một mình xem cũng buồn.
Xa nhau dạ những bồn chồn
Ta buồn hay ấy tự hồn của hoa ?

Phải chăng đẹp gợi buồn xa...
Nghìn năm cõi đẹp lòng ta gặp mình
Hồng ơi ý đẹp kết tình,
Hoa sinh đôi với ái tình từ xưa
Vườn hồng lững thững sau mưa
Ra về nằng hững, lòng chưa hết buồn

Tình em như đám cháy rừng

Tình em như một đám cháy rừng
 Bùng đột ngột vào đời anh nóng bỏng.
 Sườn núi, sườn đồi lửa cháy nhanh
 Anh nghe nóng sâu trong tiềm thức
 Những đám cháy rừng thuở nhỏ
 Anh gặp em, rừng cũng là anh
 Lửa là em, lửa cũng là anh.

Mất em khi đi vào giấc ngủ
 Mênh mông yên lặng đất trời
 Cây gọi chim về làm tổ
 Biển trải sóng làm xa khơi
 Yên lặng của lửa
 Anh nghe từ chiều thơ ấu
 Anh nghe trong đáy chiêm bao
 Yên lặng của mặt người
 Anh nghe đến mai sau <http://tieulun.hopto.org>

Đàn tơ-rưng

*Tặng bạn Kpa-púi - nhạc sĩ Tây Nguyên
trong đoàn đại biểu văn hóa
Cộng Hòa miền Nam Việt Nam ra thăm miền Bắc.*

*Nửa anh đem phơi nắng
Chín ửng mặt trời hồng
Nửa anh đem hong bếp
Óng ánh màu mặt ong.*

*Anh bắc qua năm tháng
Chiếc cầu phao âm thanh
Đời hai đầu mưa nắng
Đàn mắc võng tâm tình.*

*Mỗi câu em đậm đà
Mỗi tiếng lòng anh dội
Câu trầm bổng thiết tha
Võng ru lời rừng suối*

Em cùng anh ta nổi
 Qua trăm núi nghìn đèo
 Tiếng quê hương vời vợi
 Như dậy rừng nửa reo

Tiếng đá lòng tiếng núi⁽¹⁾
 Cung bậc hồn cha ông
 Bậc cao như đỉnh núi
 Bậc trầm hơn đáy sông.

Đàn nói lòng Đam San
 Đàn nói tình Xinh Nhã
 Nói ân tình đôi ta
 Tựa lửa bên trong đá.

14-10-1974

---

(1) Chiếc đàn đá của Tây Nguyên, tiền thân của đàn tơ-rưng, đã có cách đây mấy nghìn năm, là một trong những nhạc cụ cổ nhất của nhân loại.

Giọng em

*Giọng em vang tự trời quê Huế
Nhe thoáng, xanh veo, mà xôn xang
Nồng cháy như môi thông núi Ngự
Giọng em nửa thực, nửa mơ màng.*

*Chỉ một lần nghe đủ nhớ đời
Huống chi anh được đón bao lời
Bâng khuâng em nói trong chiều lạnh
Ngơ ngẩn lòng ta Huế Huế ơi!*

Em ạ, vườn xoan...

*Em ạ, vườn xoan anh ngủ say
Giấc mơ tím trắng giữa ban ngày
Hương xoan thơm mát chiều hè thịnh
Hương tím hay là mộng cỏ cây ?*

*Giấc xoan trên cỏ ; dưới hoa cành
Anh lại nằm mơ hoa lá xanh
Màu lí chiều hè là xứ sở
Lòng em đi tới với lòng anh*

*Lòng anh kết một chùm hoa nhớ
Hoa lí trong mơ, hoa tím xoan
Xanh tím gọi nhau mùa gặp gỡ
(Tặng em kỉ niệm cưới mười năm)*

Yêu đời

Em ơi ! Dẫu sống trăm năm
Đến khi chết xuống, anh nằm không yên
Bởi đời đẹp quá đi, em !
Yêu rồi, yêu mãi, yêu thêm chẳng thừa
Yêu đời biết mấy cho bura⁽¹⁾
Cả khi cay đắng đời chưa hết tình...
Tiếng gà lại giục bình minh
Đã yêu cuộc sống, nằm thình được nào !

Giản đơn chiếc áo mặc vào,
Cởi ra còn nhớ, hướng bao năm trường
Yêu đời trong máu, trong xương
Lòng anh hạt muối đại dương bồi hồi
Quê anh cà nhút mặn mòi
Sinh anh muối mặn yêu đời, đó em...

Diễn Châu - 1967

---

1. Bura (tiếng Huế) : vừa

Một sáng mai xuân

Một sáng mai xuân dừng bên xe
Xốn xang em ở tiền anh về
Bâng khuâng phố rộn, đời xa vắng,
Anh gọi thăm em, em có nghe ?

Anh gọi : em ơi ! Biết nói sao !
Yêu em như tự thưở xa nào
Từng yêu em trước, lòng vương vấn
Lạc giữa đời, nay lại gặp nhau.

Gặp nhau chưa thỏa, đã xa rồi
Tội nghiệp em tôi, tội nghiệp tôi !
Những cặp tình nhân muôn vạn thưở
Trời ơi ! Đứt ruột mỗi chiều trôi.

Chép bài thơ cũ

Anh biết yêu em đã muôn màng
Nhìn em trăm bận chỉ nhìn ngang
Biết rằng nhìn thẳng thêm đau đớn
Anh sợ tình ta sẽ dở dang...

Muốn trốn em mà trốn được nào !
Mắt em thâm gọi sắc như dao.
Gặp em như nín lòng anh lại,
Trốn cả lòng anh, trốn được sao !...

Em hỡi ! Yêu nhau chẳng muôn màng
Lửa bên trong đá mấy muôn năm
Lửa đôi ta chẳng cùng nhau đượm
Sẽ đốt lòng ta ra bụi than.

Chiêm bao thỉnh thoảng em về

Chiêm bao thỉnh thoảng em về
 Mắt còn tỏa mộng cuồng mê thuở đầu.
 Gặp nhau không ngỡ ngàng nhau
 Má xuân trời cũ đọng màu rắng xưa
 Chiêm bao yêu muôn nhớ thừa
 Là nơi hợp mặt ngày đưa tiễn rồi
 Thân dù sông núi xa xôi
 Giấc mơ qua lại lứa đôi tự tình.
 Yêu nhau nhớ dáng tưởng hình
 Chiêm bao em có một mình chẳng em?
 Đời buồn lạnh gối đêm đêm
 Biệt li gì mộng ! Nhớ tìm thăm nhau.

Tạo hóa sinh em...

*Tạo hóa sinh em đẹp thế kia
Để rồi lại sẽ xóa em đi
Sinh anh yêu đắm, yêu da diết
Để một ngày kia hết biết gì.*

*Như nhựa hè lên chín trái cây
Cho anh ôm trọn ngực tròn đầy
Anh ôm đôi gót hây hây đỏ
Như sớm chân trời mọc đỏ hây.*

Những mảnh tình

Mười năm hương vẫn còn đưa
Hôn em thưở ấy bây giờ còn say
Hôn đầu lòng rụng, hôn bay
Về sau bao nỗi đọa đầy tấm thương.

*

Yêu nhau chưa gặp trên chăn gối
Hương phấn chưa từng rụng xuống tay.

*

Chiêm bao em chết, ôm lòng khóc
Tỉnh dậy em còn, dạ quặn đau.

*

Biển giai nhân nằm bát ngát mơ chi
Mà sao đa tình thôn thức nhìn si?

Anh thương em

*Anh thương em anh giắt
Gương trăng vào nón trời
Bốn mùa nghiêng nét mặt
Khi thương nhớ em soi*

<http://tieulun.hopto.org>

Nằm nghe người thở

Nằm nghe người thở bên ta
 Nghe ta cùng thở vui hòa đêm nay
 Nghe xe nghìn kiếp đưa quay
 Nóng muôn hạt gió lòng bay ngực đời.
 Trong hơi ta, trong hơi người
 Lại nghe nằm nghĩ đất trời ban sơ
 Hơi ta thành tự thuở xưa,
 Hơi người dằng dặc bao giờ cho tan !
 Nghìn năm một cuộc giao hoan
 Trước chưa xương thịt, sau tàn thịt xương,
 Hoa còn hơi thở hoa hương
 Cho hồn gặp gỡ âm dương lối về...

Tóc em tỏa xuống mặt anh

Tóc em tỏa xuống mặt anh
Như mưa xuống tự trời xanh mát rờn
Tay em ngón ngón phím thon
Đàn lên da thịt bồn chồn thảng năm
Nhớ em khi đứng khi nằm
Thẹn thùng dáng sống in thâm chiêm bao.
Trời xanh thăm thăm đôi sao
Dặm trường ánh biếc soi vào đời anh.

Tặng em buổi sáng hôm nay

Anh tặng em buổi sáng hôm nay
 Có hoa sen nở Hồ Tây trắng hồng
 Tặng em trời mát như sông
 Trong veo chảy giữa hai dòng cây xanh

Anh tặng em buổi sáng lòng anh
 Có cây có nước có cảnh có hoa,
 Có mình và lại có ta
 Trong hương sen ngát nở xòe lòng sen.

Anh tặng em cả những ưu phiền
 Trong câu hát cũ nghe bên Chợ Cầu,
 Còn hằn trong chữ, trong câu.
 Nỗi đau ngày trước cày sâu mặt người.

Anh tặng em buổi sáng mai đời
 Bước chân quen thuộc, tiếng người lại qua
 Mây phồng buồm bạc xa xa,
 Ngày lên gió mới, lòng ta tặng mình

Anh viết bài thơ

Anh viết bài thơ giữa ánh khuya
Cỏ cây yên ngủ. Gió xa về
Anh nhìn em ngủ hồn hiu nhẹ
Như bóng vườn trưa xanh tiếng ve

Biển lặng em nằm trong gió êm
Anh là bóng thức của hồn em
Ngoài kia sao cũng từng đôi sáng
Từng cặp nhân vàng trong trái đêm.

Bát ngát lòng anh giữa trái đời
Hai ta đôi hạt giữa nghìn đời
Gió khuya nào biết xuân, hè nữa ?
Em mộng điều chi, miệng thoảng cười.

Gió một hương

*Gió một hương, lá buồn năm bảy điệu
 Mây một tầng, vạn nẻo đất sâu đen
 Em một bước, lòng anh trăm phía héo
 Trăm phía rầu vương vấn một dòng tên.*

*Thôi lòng anh như là chiều hiu hắt
 Rụng đi thôi theo mộng của người xưa
 Yên một phận, nằm một bề với đất
 Mặc gió ào, và gương mắt em đưa.*

*Lá xanh rụng vô biên quanh bến đá
 Ban chiều nay khi gió phát tà xuân
 Ôi đẹp muôn năm, cánh thần cao cả !
 Chim mê say tan tác mộng giai nhân.*

Hôn em

*Hôn em vị chết trên môi
Ôm em sâu nảo rơi đôi cánh tình
Yêu em anh thoát hồn anh
Nhớ em anh hẹn để dành mai sau*

Đã rằng nương bóng trắng thanh

*Đã rằng nương bóng trắng thanh
Đêm đêm em đến thăm tình có ta.
Ta còn, em cũng chưa xa,
Yêu nhau kẻ thực, người ma, nảo lòng.*

Bâng khuâng

1. Chạm chuyển phà

Sông thu, trời lạnh, mây như khói
Chạm chuyển phà nên quen biết nhau
Chốc lát qua sông, đời vợi vợi
Về đâu, rồi nữa biết tìm đâu ?

2. Mắt em

Mắt em anh chẳng dám nhìn lâu
Em đẹp, lòng anh bỗng thấy đau
Mới gặp sao mà như nhớ lại.
Hay duyên dẫu tự kiếp xưa nào ?

Anh xa em một nửa

Em ở đâu ? Anh xa em một nửa.
 Một nửa hồn anh lẫn quất theo em,
 Vào giấc ngủ nửa hồn anh bợ ngợ
 Gió khuya hay em bước động bên thềm ?

Tình đôi ta là trăm nghìn ràng rịt
 Của tâm hồn và của cả máu xương
 Ai dám bảo hồn không là da thịt
 Sắc hoa hồng không tách biệt làn hương.

Anh ở nơi em cùng trời cuối đất
 Em ở nơi anh cõi thực cõi mơ
 Em ở đâu mà hồn anh lẫn quất
 Nhớ thương em lòng ngẩn tự bao giờ

Anh mang thâm em

*Anh mang thâm em trong hồn anh
Như đứa trẻ thơ mãi để dành
Chiếc bánh mẹ cho từ sáng sớm
Anh chờ hạnh phúc những giờ xanh.*

*Anh mang thâm em đi trăm nơi
Nhớ em, anh tự mỉm môi cười
Là anh, hay chính là em đó ?
Anh sống thâm em ở giữa đời.*

Tiền đưa

*Chân rộn, lòng đau xé
Tay buông, dáng nảo nùng.
Đứng dừng trông mắt lệ,
Đi bắc cầu nhớ nhung.*

*Người xa, buồn lại gần
Tai nặng lời giao thân
Ngã ba tà áo lặn...
Dặm trường thương cố nhân.*

*Gió về, chiều sẽ kể...
Bước chậm tưởng gần người
Cây dài lưng bóng xế
Sương sâu gieo xuống vai.*

Chiếc võng tơ em tặng

Ngày anh lên đường : em trao anh chiếc võng
 Võng đan mũi tơ nhẹ tựa thời gian
 Tơ quê ta chín bụng tấm vàng óng
 Võng theo anh từng giấc ngủ núi ngàn.

Võng treo vào cây nguyên cảnh nguyên lá
 Bông hóa cột nhà nhịp võng đung đưa
 Võng tơ nhẹ : mạng nhện nào kì lạ
 Giăng đôi cánh lấp lánh ánh trăng thừa.

Võng anh treo đầu Nam đầu Bắc
 Hai hồi nhà của đất nước thương yêu
 Niu về Nam sợi võng bền dằng dặc
 Nhớ về em trăm múi võng đan thêu...

Võng ru anh trưa Trường Sơn nắng biếc
 Võng ru anh đêm đèo suối trăng sương
 Ngủ với súng trong lòng tơ em dệt
 Võng mắc lên : trạm ấm giữa đường trường.

Em thương anh đan từng múi chặt
 Anh nhớ em giấc ngủ quện vào tơ
 Em bên anh chẳng bao giờ vắng mặt
 Tay tơ em, anh áp má những giờ...

Chiếc võng theo anh suốt đường chiến đấu
 Ngày hành quân vo giấc ngủ đeo lưng
 Chiếc võng quê hương tết bằng nắng ửng
 Dành cho anh trăm buổi dậy tung bùng.

Viết một bài thơ

*Viết một bài thơ để tặng em
Đêm khuya cho mượn gió bên thềm
Trăng khuya cho mượn gương treo cửa
Tình tứ hoàng lan hương chín thêm.*

*Ngày sống bên nhau vẫn nhớ nhau
Tương tư đâu chỉ buổi ban đầu
Tương tư nào chỉ khi xa cách
Nỗi nhớ nằm trong nỗi ước ao.*

*Thấm thoát mười năm em với anh
Một trưa tháng bảy gió xao canh
Anh như ngọn gió từ xa tới
Em tựa dòng sông man mác xanh.*

Là gió là sông đã một rồi
 Từ đây nỗi nhớ đã thành đôi
 Dợn dòng năm tháng, sông trong gió
 Nỗi nhớ nuôi ta với khí trời.

Em nhí, mười năm : hơn bốn năm
 Chiến tranh, sơ tán - nhớ đêm nằm
 Nhớ ngày công tác - con xa mẹ,
 Nỗi nhớ thành bà bếp phải chăm.

Nhớ những đêm xa em cố về
 Với anh - Hà Nội - dưới hầm che
 Thức cùng thành phố trong bom dội,
 Sáng sớm lên đường - lại nhẩn nha.

Anh thức làm thơ để tặng em
 Mẹ con một cụm giấc êm đêm
 Tình em gốc cội cho anh tựa
 Sương đọng bình minh đọng trước thềm.

***Tâm tư
và
suy tưởng***

Buồn đêm mưa

Đêm mưa làm nhớ không gian
Lòng run thêm lạnh nỗi hàn bao la...

Tại nương nước giọt mái nhà
Nghe trời nằng nặng, nghe ta buồn buồn

Nghe đi rồi rạc trong hồn
Những chân xa vắng dặm mòn lẻ loi...

Rơi rơi... dịu dịu rơi rơi
Trăm muôn giọt nhẹ nỗi lời vu vơ...

Tương tư hướng lạc phương mờ...
Trở nghiêng gối nặng hững hờ nằm nghe

Gió về, lòng rộng không che
Hơi may hiu hắt bốn bề tâm tư...

Áo xuân

Sớm nay khoác áo màu vô định
Ra gặp mùa xuân đến giữa đang
Lá biếc đưa thoi xuyên vĩnh viễn
Gió là sợi thắm của thời gian.

Ta vận tấm xuân đi hớn hờ
Tâm tư ngào ngạt hiến dâng đời
Thân cũng hát lòng cao nhịp lửa
Hoa thiên thu hẹn nở cùng môi.

Lòng chim gieo sáng vệt vân sa
Trên bước đường xuân trở lại nhà.
Mở sách chép rằng : Vui một sáng
Nghìn năm còn mãi tấm lòng ta.

Hồn thuở ban sơ

Ảnh tuổi nhỏ ta vẫn còn giữ kĩ
 Hồn năm xưa ta để lạc đâu rồi ?
 Ở đâu rồi những chùm thương, nụ ý ?
 Tháng năm tàn biết được kẻ trông coi?

Ta than khóc nỗi thời gian rụng héo
 Và đời ta rụng lá thắm xuân đâu...
 Hồn ta ơi ! Sao mà em trong trẻo !
 Suối em cười có lộng ánh ngọc châu.

Em đẹp quá bắt ta còn nhớ mãi
 Lúc em vui thì sông núi hân hoan
 Mỗi sáng sớm em nặn trời đất lại,
 Làm ta tin chẳng có độ phai tàn.

Thực có chẳng một bàn tay cao cả
 Nhận đời ta từng phút một cát đi
 Để đến mai sau hơi tàn xương rã
 Trả cho ta hồn tươi sáng xưa kia?

Mơ cho đã

Giác ngủ cuối đời không còn mộng nữa
 Thì mơ đi, mơ nữa, tâm hồn ơi !
 Hãy chiêm bao như cơm ngày hai bữa,
 Để vun thêm sức đẹp cho đời.

Ta nhớ lại những mùa yêu quá khứ
 Hoa xưa tươi, môi xưa thắm bao nhiêu!
 Giác ngủ chót sẽ như hàm sập cửa
 Nên hôm nay ta mơ rộng, mơ nhiều.

Mơ cho đã khi hoa chưa ứa héo
 Khi mắt em còn dất nẻo đường mơ
 Đời sáng tạo ra chiêm bao kì diệu,
 Như con sông trôi phải có đôi bờ.

Giác ngủ cuối đời không còn mộng nữa
 Thì mơ đi, mơ nữa tâm hồn ơi !

Đời hỏi gì ta

Đời hỏi gì ta trên đảo vắng ?
Mắt xanh hiu hắt gió thời gian
Đời hỏi gì ta trên biển nắng ?
Hồn xanh cuộn cuộn suối khơi ngàn

Đời hỏi gì ta ? Hồn ta đây !
Nhìn đêm mắt rụng hay sao bay ?
Ta đến đây đất trời hưng thịnh
Đời hỏi gì ta trong ánh ngày ?

Ánh sáng thâm vang, ta lắng nghe
Âm bình rên khóc giữa trưa hè
Quay tròn giọt lệ ba nghìn hướng
Đời hỏi gì ta sau bánh xe ?

Đời hỏi gì ta trong gió mạnh ?
Đời hỏi gì ta trên biển đầy ?
Mắt Đời nhìn hỏi nhiều khi lạnh
Thế cuộc vang lòng hạt máu say.

Hè 1941

Hoa đăng

*Khi ta đến các người đà đến cả
Có Thiên nhiên, suối chị với rừng anh
Cỏ vạn đại đã quen chiều óng ả
Liễu thiên thu từng thuộc lối buông mình.*

*Chim siêng hót đã mấy đời ngọt giọng
Bướm chăm bay nhẹ cánh thuở lâu rồi
Đất duyên dáng những vú đôi mơ mộng
Trời xanh sao dưới nước ngọc tuôn trôi.*

*Chắc vui lắm nên về đông đủ vậy
Ánh muôn sao vương mỏng sợi tơ chăng
Ta đang ngủ trong luân hồi tỉnh dậy
Thấy trần gian là một hội hoa đăng.*

Hoa nhẩy múa nối vòng quanh tháng biếc
Ca ngợi bốn mùa công chúa nguy nga
Và tất cả đã rạng màu yến tiệc
Đủ cả rồi, duy thiếu một mình ta.

Ta hớn hở khoan thai vào nhập cuộc,
Góp vui chung với nhịp máu lòng say
Ta đi tới trong đời hơi chậm bước
Gặp Thiên nhiên như gặp bạn lâu ngày.

Ta ngây ngất thấp cao hồn đước rạng
Cuộc vui chung cùng góp ánh muôn sao
Và tự lúc hồn ta qua cửa sáng,
Hội hoa đang bừng nhạc thăm xôn xao.

Nằm trong tiếng nói

Nằm trong tiếng nói yêu thương,
Nằm trong tiếng Việt vẫn vương một đời.
Sơ sinh lòng mẹ đưa nôi
Hồn thiêng đất nước cũng ngồi bên con.
Tháng ngày con mẹ lớn khôn,
Yêu thơ, thơ kể lại hồn ông cha.
Đời bao tâm sự thiết tha
Nói trong tiếng nói lòng ta thuở giờ...

Giấc ngủ chiều

Thức dậy, nắng vàng ngang mái nhà,
Buồn gico theo bóng lá đung đưa
Bên thềm - Ai nấn lòng tôi rộng,
Cho trái mệnh mông buồn xế trưa.

Than ôi, trời đẹp nhưng trời buồn,
Như cảnh tươi màu rập cái lương
Tôi đội tang đen cùng mũ trắng,
Ra đi không hẹn ở trên đường.

Rung rung hoa phượng màu thương nhớ ;
Son đậm bên thành một sắc xưa ;
Cánh rục đòi cơn rơi lối đỏ,
Bên chân ghi động dấu bao giờ.

Không khí vờn xoay, mộng rã tan ;
Tưởng như tim đã cũ muôn vãn.
- Thâu qua cái ngập dài vô hạn
Hình ảnh lung linh vũ trụ tàn.

Nhạc sầu

Tặng NGUYỄN GIA TRÍ

Ai chết đó ? Nhạc buồn chi lắm thế !
 Chiều mờ côi, đời rét mướt ngoài đường ;
 Phố đìu hiu màu đá cũ lên sương.
 Sương hay chính bụi phai tàn lá tả ?

Từng tiếng lệ : ấy mộng sầu ứa lá.
 Chim vui đâu ? Cây đã gãy vài cành.
 Ôi chiều buồn ! Sao nắng quá mong manh !
 Môi tái nhạt nào cười mà héo vậy ?

Ai chết đó ? Trục xoay và bánh đẩy,
 Xe tang đi về tận thế giới nào ?
 Chiều đông tàn, lạnh xuống từ trời cao,
 Không lửa ấm, chắc hồn buồn lắm đó.

Thê lương vậy mà ai đành lìa bỏ
 Trần gian sao ? Đây thành phố đang quên
 Nhưng chốc rồi nẻo vắng đã xa miền
 Đường sá lạ thôi lạnh lòng biết mấy !

Và ngựa-oi, đi nhíp dầm chó nháy
 Kéo thân đau, chưa quên nệm giường đời.
 Ai đi đưa, xin đưa đến tận nơi
 Chớ quay lại nửa đường mà làm tủi

Người đã chết. - Một vài ba đầu cúi
 Dầm bảy lòng thương xót đến bên mồ
 Để cho hồn khi sắp xuống hư vô
 Còn được thấy trên mặt người ấm áp
 Hình dáng cuộc đời từ đây xa tắp.

Xe tang đi, xin đường chó gập ghềnh!
 Không gian ôi, xin hẹp bớt mông mênh,
 Áo nảo quá trời buổi chiều vĩnh biệt!
 Và người nữa, tiếng gió buồn thê thiết
 Xin lặng giùm cho nhẹ bớt cô đơn.
 Hàng cờ đen là bóng quạ chập chờn
 Báo tin xấu, dẫn hồn người đã xế...

Ai chết đó? Nhạc buồn chi lắm thế?
 Kèn đám ma hay ấy tiếng đau thương
 Của cuộc đời? Ai rút tự trong xương
 Tiếng nước nở gửi gió đường quanh quẽ!
 Sầu chi lắm trời ơi! Chiều tận thế!

Quanh quán

Quanh quán mãi giữa vài ba dáng điệu
 Tới hay lui vẫn chùng ấy mặt người
 Vì quá thân nên quá đôi buồn cười,
 Mối nhắc lại chỉ có ngần ấy chuyện.

Đời nhạt tẻ như tàu không đôi chuyến!
 Đứng xem ngoài hay quay gót nhìn trong
 Cũng thuộc rồi bàn ghế ở trong phòng,
 Và trong đó : những hồn quen biết quá!

Đời nghèo thế ! Không dành tôi chút lạ...
 Đến ái ân cũng hết cả đợi chờ ;
 Và mỗi ngày sau những giấc ngủ trưa
 Mừng buông xuống không che sầu vũ trụ

À ! Thế đấy, chốn hằng ngày cư trú.
 Ván bài đời may mắn chỉ ù sông
 Ôi ! Tâm tư ngăn giữa bốn bờ tường,
 Chờ gió mới, nhưng cửa đã đóng kín!

Mưa

*Mưa giông buồn sợi xuống lơi lơi,
Lạnh của không gian thấm xuống người.
Rơi rớt về đây muôn hướng gió ;
Lòng sâu vạn dặm gió mưa phơi.*

*Hiu hắt đây tôi giữa xứ hờ.
Ý buồn tự kể mộng băng quơ.
Tương tư thấp thoáng sau khe cửa,
Tuy chẳng mong ai cũng đợi chờ.*

*Tôi luôn tay nhỏ hững không gian,
Với gió xa xôi lạnh lẽo ngàn.
Tôi để cho hồn theo với lá,
Xiêu xiêu cúi nhẹ trút buồn tràn.*

*Buồn hão nhưng lòng chẳng biết nguôi.
Buồn mưa không định, chỉ ngùi ngùi,
Lòng êm như chiếc thuyền trên bến
Nghe rét thu về hạ bớt mui...*

Xuân hành

*Lượng xuân trời đất vui chưa hết,
Sông Nhị dòng hăng nước chảy ào.
Máu đời lai láng hồn đất đỏ,
Mạch đời vội vội lòng sông cao.
Nghe đời bước mạnh vùn thế núi
Nghe đời thở mạnh lòe trăng sao.*

Ta đi một mình trên đê nhỏ,
 Ta gót chân nhanh cùng bốn gió,
 Ta đi mau quá tầm chân người,
 Ta gặp hồn ta trong vũ trụ.

Máu xuân chồn chồn sôi mênh mông,
 Hoa gọi trời xanh phát quạt hồng.
 Ta đi về đâu ta chẳng biết,
 Chỉ biết trời xanh là ta say,
 Trời xanh hái cụm hoa tình khiết,
 Mỗi bước bồng khơi một suối ngày.
 Bà quán bên đường nếp áo nâu,
 Xôn xao xuân ý cũng về đâu ?
 Về đâu thiếu nữ còn vai mạnh
 Quá khứ tương lai gánh trước sau ?

Về đâu những bước thời gian đã
 In dấu mong manh trên cánh đào ?
 Về đâu hạt bụi vàng thao thức
 Theo bánh xe quay vòng khát khao ?
 Về đâu nhật nông cùng nguyệt lạnh,
 Hai bánh xe quay vòng số mệnh ?
 Ngồi xe nhật nguyệt cùng Thiên nhiên
 Làm bạn đi đường về vô định,
 Chỉ biết hôm nay lòng ta vui,
 Mà tuổi đất trời còn độ thịnh,

Âm dương chưa hằng mết,
 Bên đường hoa nở tươi.
 Mùa vàng đời chưa hết,
 Biển vang triều chẳng liệt,
 Sóng rửa nhau đi bất ngát cười...

Trò chuyện với kim tự tháp

*Chỉ có trời xanh thay cỏ cây
Mênh mông sa mạc. Cát làm ngày ;
Cát làm đêm nữa. Trắng phơi cát
Sao sáng đàng xa hay cát bay ?
Vua chúa không yên chịu cát vùi
Trăm kim tự tháp đá chen trời.
Năm nghìn năm đứng cười sa mạc,
Năm chắc trong tay vĩnh viễn rồi !...*

- Kim tự tháp ! Người thấy gì tự bấy ?
 - Thấy gió thổi bốn mùa, cát dậy ;
 Cát vung lên rít mặt thời gian,
 - Kim tự tháp ! Người vẫn cười ngạo nghê ?
 Chấp năm tháng, xoa những đầu thế kỉ ?
 - Buổi đầu tiên tôi tưởng vậy, say sưa
 Không cho ngày tàn, cảm mặt trời trưa
 Trên đỉnh nhọn như kim cương lấp loáng
 Trên mũ mào đầu Thiên Vương chói rạng.

- Nhưng rồi sao, Kim tự tháp ngàn năm?
 - Trong lòng tôi một xác ép vua nằm ;
 Dưới chân tôi vạn thân dân chết lụi.
 Vua muốn thắng thời gian vùi vợi
 Nằm yên trong giấc đá, kín bùng.
 Suốt đời vua lo chỗ ngủ cuối cùng,
 Ôm cái chết mong thắng dần cái chết.
 Thời gian thôi, hôn vua không sợ rét ;
 Mặt trời quay, trục tháp chẳng mòn xoay.

Vua ngủ yên nhưng tôi thức đêm ngày;
 Cát, cát, cát nổi từng cơn dữ dội,
 Cát thổi đập vào mình tôi nhức nhối.
 Tôi thức vua cho vua biết : giữa trăng sao
 Hạn nằm trong vịnh viễn chẳng còn bao
 “Dậy vua ơi ! Cái chết chẳng thể rào
 Được cái chết”. Vua ngủ mê giấc đá
 Lở chân trời nhiều bạn tôi tàn tạ,
 Hất ra ngoài vịnh viễn xác vua phơi...
 Tôi thấy thời gian rúng lạnh bên chân tôi...
 - Người còn thấy những gì, Kim tự tháp?
 - Từng thế kỉ những đoàn người cúi rạp
 Dưới chân tôi rồi biến mất mù tăm...
 Nhưng cũng đôi khi có những trán đăm đăm
 Soi vắng vặc vào mặt tôi mà hỏi :
 “Chết cái chết lên cao, trên mấy tầng mây nổi
 Đã tác nào thành sự sống hay chưa,
 Hỡi nghìn năm Kim tự tháp chờ vớ !”

Tôi chết điếng trong lòng tôi tự đó,
 Tôi chết sống, chết thêm lần nữa
 Trong từng vân, từng thớ đá thân tôi...

- Người thấy gì, Kim tự tháp, nữa thôi?
 - May tôi còn thấy giữa muôn trùng gió lộng
 Thấy cái chết muốn trở thành sự sống
 Cát kêu lên nỗi hoài vọng lớn lao :
 Là cái chết khô, cát muốn hóa tế bào
 Của tươi mát, thịt da, hoa lá...
 Thấy cái sống muốn mọc từ cát đá”.

*

* *

Trong chiều xanh, rìa sa mạc mênh mông
 Ngõ đầu mùa phơi phơi đậm bông.
 Bóng Kim tự tháp trải lên bờ sông mát,
 (Chuyện ghi lại bên bờ gió cát)

Đến Tây Hồ nhớ Bạch Cư Dị

Nay cuối thu rồi tôi đến đây,
Se se dáng liễu, nước hồ đầy...
Tầm Dương không phải khuya đưa khách
Mà tưởng tì bà gió chạm dây...

Tôi đi trên đường Bạch Cư Dị,
Người đã khuất mười hai thế kỉ
Nhưng phải chăng người còn bước đâu đây,
Trán còn gợn sóng Tây Hồ suy nghĩ.

Nhớ những khi đất trịch người bị đuổi
 Thôi véo von tâm sự bên Tầm Dương.
 Tôi đọc lại những câu thơ nghìn tuổi
 Trẻ như xưa. Cúc lại đón bên đường.

Những người bình dị người hay tả
 Đã khô nghìn năm trong thiên hạ,
 Nghìn năm đối rách chỉ may còn
 An ủi trong thơ người êm ả.

Ngày nay sự thế đã thay rồi
 Những bạn khô nghèo xưa của người
 Đã từng vùng lên nắm vận mệnh,
 Com no áo ấm với hoa cười.

Hàng Châu thêm đẹp, hồ thêm đẹp,
 Đường thừa người đi bóng liễu che,
 Có phải bóng người còn lẩn giữa
 Nhân dân hôm sớm lúc đi về.

Tây Hồ (Hàng Châu)

24-11-1957

<http://tieulun.hopto.org>

***Đất nước
quê hương
thiên nhiên - vũ trụ***

Đẹp xưa

Tặng TÔ NGỌC VÂN

*Ngập ngừng mép núi quanh co
Lung đèo quán dựng, mưa lò mái ngang...
Vi vu gió hút nẻo vàng.
Một trời thu rộng mấy hàng mây nao.*

*Dừng cương nghỉ ngựa non cao
Dặm xa lữ thứ kẻ nào héo hon...*

*Đi rồi, khuất ngựa sau non ;
Nhỏ thừa tràng đặc, tiếng còn tịch liêu...
Trơ vơ buồn lọt quán chiều
Mái nghiêng nghiêng, gửi buồn theo hút người.*

Trông lên

Nằm im dưới gốc cây tơ
Nhìn xuân trải lụa muôn tờ lá non
Gió se dòng mộng tuôn giòn,
Đem theo hương vị đời ngon ngàn đời
Gió đưa hơi, gió đưa hơi
Lá thơm như thể da người : lá thơm...

Da chiều mới tỏ sao hôm
Màu thanh thiên đã vào ôm giữa hồn.
Giữa trời hình lá con con
Trời xa sắc biển, lá thon mình thuyền.
Gió qua là ngọn triều lên
Hiu hiu gió đẩy thuyền trên biển trời.

Chở hồn lên tận chơi vơi
Trăm chèo của Nhạc, muôn lời của Thơ

Quên thân như đã quên giờ
Tê mê cõi biếc bến bờ lá dâu.

Tràng giang

Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài
H.C

Sóng gợn tràng giang buồn điệp điệp,
Con thuyền xuôi mái nước song song
Thuyền về nước lại, sầu trăm ngả ;
Củi một cành khô lạc mấy dòng.

Lơ thơ cồn nhỏ gió đìu hiu,
Đâu tiếng làng xa vãn chợ chiều
Nắng xuống, trời lên sâu chót vót ;
Sông dài, trời rộng, bến cô liêu.

Bèo giạt về đâu, hàng nối hàng ;
Mênh mông không một chuyến đò ngang.
Không cầu gọi chút niềm thân mật,
Lặng lẽ bờ xanh tiếp bãi vàng.

Lớp lớp mây cao đùn núi bạc,
Chim nghiêng cánh nhỏ : bóng chiều sa.
Lòng quê dợn dợn vời con nước,
Không khói hoàng hôn cũng nhớ nhà.

Xuân ý

*Đêm vừa nhẹ, gió vừa mơn
Cây chen ánh nguyệt trải vờn bóng xanh*

*Khuya nay, mùa đậu đầu cành ;
Đồng trăng lục nhạt, vàng thanh lối gần.*

*Trăng êm cho gió thanh tân ;
Hương rừng tỉnh dậy ái ân xuống đồng.*

*Đêm nay, không khí say nồng,
Nghìn cây mở ngọn, muôn lòng hé phôi...*

*Khuya nay, trong những mạch đời,
Màu thanh xuân dậy thức người héo hon.*

*Ngón tay tưởng búp xuân tròn,
Có người ra dạo vườn non thần thờ.*

Thư rừng

*Bỗng dưng buồn bã không gian
Mây bay lững thấp giăng màn âm u.*

*Nai cao gót lẫm trong mù
Xuống rừng nẻo thuộc nhìn thu mới về.*

*Sắc trời trôi nhạt dưới khe ;
Chim đi lá rụng, cảnh nghe lạnh lùng.*

*Sầu thu lên vút song song
Với cây hiu quạnh, với lòng quạnh hiu.*

*Non xanh ngây cả buồn chiều,
- Nhân gian e cũng tiêu điều dưới kia.*

Cửa sông

Mặt trời là trái chín cây,
 Cột buồm san sát, lưới đầy cửa sông
 Bão xa chưa tạnh, mây dùn
 Thuyền quây đánh lộng, mai hùm ra khơi.
 Buồm về rộng mở cánh dơi
 Gió chênh khoang cá lườn phơi nắng vàng
 Cửa sông nửa cảng, nửa làng
 Nửa còn nửa biển dịu dàng mắt ai
 Mênh mông cát mịn bãi dài
 Tay người đan lưới nhẹ cài hoàng hôn.

Bãi biển cuối hè

I

*Bãi biển cuối hè dần vắng lặng
Vô tâm biển vẫn đẹp tung bùng
Mai đây ta vắng, đời không vắng
Vũ trụ diễm nhiên đẹp đứng đưng.*

II

*Sóng trắng bờm phi hí gió mai
Mây bay tới tấp ngợp chân trời
Phải chăng vũ trụ thừa dư sức
Thỉnh thoảng chồm lên như trẻ chơi.*

Trà Cổ 8-1974

<http://tieulun.hopto.org>

Chùm thơ viết ở đảo Long Châu

Nhìn sao

Đã lâu ta không nhìn sao
Đêm nay ngủ đảo Long Châu biếc ngời
Ta nhìn chỉ chút đêm vui
Tầm sao ăn rồi, nong trời vàng tơ.

Đèn biển Long Châu

Long Châu nhiều đá ít cây
Lá vông cánh mát những ngày gian lao
Trời Long Châu có nhiều sao
Mọc từ đáy biển mọc vào bờ quê
Giữa trời sao, ngọn đèn khuya⁽¹⁾
Làm ngôi sao đất, lửa chia bốn trời.

---

(1) Hải đăng.

Thăm lò chum

Đất này đất vại đất chum
Đất này đất cũ lửa nung ngàn đời
Vại chum từ thuở xa khơi
Rắn như từng mảnh mặt trời nguội đen.
Chum sâu giữ hạt giống bền
Ngô xanh tự bấy, lúa lên đều mùa.
Nước trong lòng vại mát chưa !
Vại chum vững chãi trụ bờ sông xanh.
Nghìn năm tròn trĩnh vại sành
Ngày xuân trở lại dáng hình ban sơ.

Đêm về với biển

Đêm về với biển đêm xanh
 Không đen, đêm biển long lanh nghìn trùng.
 Ta đi khắp núi khắp đồng
 Lại về ngủ biển, nằm trong dạt dào.
 Ta nằm trên đáy trắng sao,
 Nằm chao sóng mặn, nằm chao gió cồn.
 Ta cùng biển hóa chiếc hôn
 Mênh mông, hôn bãi bờ, hôn cuộc đời...

Đảo

*Những đảo mù khơi ai viếng thăm !
Chim con mòn mỏi cánh giam cầm.
Rêu vàng nở gượng đôi hoa gió,
Không hạt phương xa đến gởi mầm.*

*Chỉ có nghìn năm triều sóng động
Mai chiều trải lại nếp vô biên.
Mây phiêu lưu cũng không ngừng bóng,
Cát nổi đòi con trận tử phiên.*

*Tôi nhớ băng quơ những chiếc hồn
Muôn trùng biển rộng, đảo con con.
Thuyền không giao nối đây qua đó,
Vạn thuở chờ mong một cánh bướm.*

Sơ khai

Trời xanh ran lá biếc
Biển chóa ngập buồm vàng
Gió thổi miền bất diệt
Mây tanh đất hồng hoang

Chiều thu quê hương

Chiều thu trong, lá trúc vòn đẹp quá,
 Lá mía xanh nhung quạt vào mái rạ
 Tiếng lao xao như ai ngả nón chào.
 Hoa mướp cuối mùa vàng rực như sao,
 Giếng trong lẻo, trời xanh in thăm thẳm.
 Chiều thu quê hương sao mà đắm thắm.
 Tôi bước giữa vườn, bạn với hàng cau
 Hút nắng tơ vàng như những đài cao
 Đứng lơ lửng, thu tiếng chiều vàng rơi.
 Vòng khoai lang xòe lá ra nằm sưởi
 Cùng với mẹ gà xòe cánh ấp con.

Ở trước sân nhà mấy đống gạch son,
 Hồ vôi trắng nằm đợi ngày xây dựng.
 Trời thu trong em bé cười má ửng ;
 Như cây sai mẹ đứng giữa chùm con.
 Chiều thu vàng vàng rục cả tâm hồn
 Của đất nước đang bồi da thắm thịt.
 Gió biển mặn thối về đây tha thiết ;
 Những con chim phơi phới cánh, chiều thu
 Náo nức như triều, êm ả như ru...

Cẩm Phá, 9-1958

<http://tieulun.hopto.org>

Sang xuân

Sáng nay gió loáng trên đường
Cây phơi phới lá, dễ thường sang xuân.
Nhà ai đào nở tươi sân ?
Trông vô : em bé tung tăng áo hồng.
Gặt xong tạnh ráo cánh đồng,
Gió se luống đất ủ vòng khoai lang.
Được mùa to, mái rạ vàng,
Đông rét muộn, tường xóm làng sang xuân.

Hoa sáu bảy ong

Mấy hôm chiều lại cơn giông
Có lùm hoa sáu trước song, quên nhìn.
Chiều nay mây tạnh nắng lên
Đàn ong quen - lại đến tìm lùm hoa.
Ô hoa đậu trái bao giờ ?
Bảy ong ngơ ngẩn một bờ sáu xanh

Trăng xuân

Đầu năm gió mát tựa hè
Nút bung hoa gạo bốn bề trăng xuân
Sông là người đẹp khỏa thân
Núi xanh mơn mớn bước gần bước xa
Lá ngô lá mía rì rà
Áo Đêm xuân khéo mượt mà dải tơ.

Sớm mai gà gáy

Tiếng gà gáy ời ! Gà gáy ời !
 Nghe sao ấm áp tựa nghe đời
 Tuổi thơ gà gáy ran đầu bếp
 Trâu dậy trong ràn, em cựa nôi*

Cha dậy đi cày trâu kịp vụ, *
 Hút vang điệu thuốc khói mù bay.
 Nhút cà, cơm ủ trong bồ trấu,
 Chút cá kho tương mẹ vội bày.

---

* Ràn : chuồng trâu bò (tiếng Nghệ Tĩnh)

* Cày trâu : cày ải (tiếng Nghệ Tĩnh)

Gà gáy nhà ta, gáy lảng giềng
Ta nghe thuộc mỗi tiếng gà quen...
- Cha ơi, con chưa nghe gà chú !
- Nó cũng như mây hay ngủ quên.

Hàng cau mở ngọn đón ngày vào
Xóm nhỏ nép bên triền núi cao.
Gà lại gáy dòn thêm đợt nữa
Nắng lên xòe quạt đỏ như mào.

Gà gáy ơi ! Tiếng gà gáy ơi !
Nghe sao rạo rức buổi mai đời !
Thương cha lủi thủi không còn nữa
Chẳng sống bây giờ thôn xóm vui...

Mây trắng

Trời nóng đêm qua mây dậy ran
 Ngõ đàn trâu bạc phá tung ràn
 Giữa hè ruộng vỡ mênh mông gió
 Những luống cày xô nắng, chói chang.

1961

Gió chuyển mùa

Đêm nay gió giữa hai mùa
 Thổi sao vi vút, mây lùa một bên.
 Mùa quê hương, tưởng đã quen,
 Nửa đêm gió thổi, nằm yên được nào!

1961

Trăng rằm mọc

Ta đi, trăng mọc theo cùng
 Trăng lên mơn mớn giữa vòng tay ta.
 Trăng gần thơm mát như hoa,
 Hoa trăng nở giữa phù sa mới cày

Ngày thu trong

*Ngày thu trong, tạo vật cũng làm thơ
Tùng trang mây trắng ngọn bút gió đưa*

*Nước sông trôi tự soi gương từng bến
Viết một câu liền từ nguồn đến biển.*

*Và những hàng cây như những triết gia
Lá tung bùng mà rẽ nghĩ sâu xa.*

*Những bóng cây thoát tàn cây, trải khắp
Mát lung đất những chấm mùa đậm nhạt.*

*Ngày đẹp giờ, ngày cũng đẹp người
Mặt trời vui nhấp nháy mắt cười.*

*Gió thổi vùn bồng, sóng dồi vùn trắc
Chiếc võng thơ giữa hai vùn dụi dặt.*

*Trẻ lại gió mây, trẻ lại bến bờ
Ngày thu trong, tạo vật cũng làm thơ.*

Đêm trăng mưa

I

Có trăng mà lại có mưa
Như trên lụa bạch thêu thùa kim sa.
Hoàng lan trước ngõ la đà
Cành đưa nét đậm, lá nhòa mực phai.
Những e phỉ đẹp của trời
Ta nằm không ngủ trông vời mưa trắng.

II

Có mưa mà lại có trăng
Thời gian rất nhẹ đan bằng sợi trong.
Có trăng mưa khỏi lạnh lòng
Có mưa trăng thấm tận cùng cỏ cây.
Thiên nhiên ngàn vạn đổi thay
Vẫn nguyên ý đẹp giải bày cùng ta.

Gửi bạn người Nghệ Tĩnh

*Ai ơi, cà xứ Nghệ
Càng mặn lại càng giòn
Nước chè xanh xứ Nghệ
Càng chát lại càng ngon*

*Khoai lang vàng xứ Nghệ
Càng nhai kĩ càng bùi
Cam Xã Đoài xứ Nghệ
Càng chín lại càng tươi*

*Ông đồ xưa xứ Nghệ
Càng dạy, chữ càng nhiều
Tính tình người xứ Nghệ
Càng biết lại càng yêu*

*Ai đi vô nơi đây
Xin đừng chân xứ Nghệ
Ai đi ra nơi này
Xin đừng chân xứ Nghệ*

Nghe câu vè ví dặm
Càng lắng lại càng sâu
Như sông La chảy chậm
Động bao thuở vui sâu

Ăn, xứ Nghệ ăn dặm
Đã nói, nói hết lòng
Đất này bền nghĩa bạn
Đất này tình thủy chung

Đất này mẹ dạy con
Yêu anh hùng nghĩa khí
Giữ lòng đỏ như son
Nuôi thù sâu tựa bể.

Đất này đất Xô-viết
Đảng mở hội cờ hồng
Tự tuổi vàng đá biết
Mặn mãi tình công nông <http://tieulun.hopto.org>

Tình xứ Nghệ không mau
 Nhưng bén rồi sâu lắng
 Quen xứ Nghệ quen lâu
 Càng tình sâu nghĩa nặng

Ôi xứ Nghệ, xứ Nghệ
 Đất cổ nước non nhà
 Đã trăm, nghìn thế hệ
 Vẫn ưa nhút, ưa cà.

Dân thời đại Bác Hồ
 Sống xã hội chủ nghĩa
 Vẫn đáng đáp ông đồ
 Hay chữ lại hay nghĩa

Ôi tâm hồn xứ Nghệ
 Trong hồn Việt Nam ta
 Có gì tự ông cha
 Rất xưa mà rất trẻ
 Giống như Bác của ta
 Một người con xứ Nghệ
 Một con người xứ Nghệ.

Tổ quốc

(Tâm sự yêu nước của kiều bào tại Pháp)
Yêu mến tặng kiều bào ở nước ngoài

*Việt Nam ơi ! Mẹ nghìn đời yêu dấu
Tên thiêng liêng đau đáu lòng con
Mẹ có biết tâm hồn con chảy máu
Thuở đau thương, mẹ nuốt tủi, nuôi hờn.*

*Tổ quốc ơi ! Bởi vì sao mỗi bước
Chân con đi xa mẹ nhói bàn chân
Cũng ánh sáng, cũng trời mây, gió nước
Xa quê hương sao nhạt nhẽo muôn phần !*

Ai có biết làm sao nói được
 Lòng tha hương trần trọc nhớ quê hương
 Mắt có ngủ mà hồn ta vẫn thức
 Tình non sông da diết máu xương

Đêm khuya vắng, bỗng nhớ mùi hương bưởi
 Ướt ánh trăng thơm suốt mấy canh gà
 Cả tuổi nhỏ lại trở về mát rượi
 Bóng dừa xanh, hàng tre mượt quê ta.

Những đứa con phải rời xa Tổ quốc
 Mẹ biết chẳng, chỉ sống nửa tâm hồn
 Một nửa khác gửi vời theo sóng nước
 Về quê cha đặng giữ thắm lòng son.

Việt Nam ơi ! Nuôi đàn con những thuở
 Mẹ cần rằng không cho nước mất trào
 Mẹ lấy sức vùng lên trong biển lửa
 Mẹ hôm nay sừng sững giữa trời cao.

Vẫn xa nước lòng nay sao rạo rờ
 Lửa quê hương soi ấm tấm lòng con
 Bao con mẹ bấy nhiêu hòn máu đỏ
 Mẹ lại cho con vẹn cả tâm hồn.

Anh em ơi, bởi vì sao mỗi bước
 Chân ta đi ngang dọc khắp trời tây
 Không cúi thủi, chẳng ngỡ ngàng như trước
 Cái thuở cha, anh lê gót đọa đầy.

Mẹ Việt Nam, mẹ nghìn đời yêu dấu
 Ôi quê hương, máu của máu lòng ta
 Lòng yêu nước bốn nghìn năm nung nấu
 Chia đều con như sữa mẹ cơm cha.

Xa đất nước, vẫn càn khôn phơi phới
 Quyết đơm hoa góp mùa rộ quê nhà.
 Anh dương sớm chân trời ta chiếu rọi
 Theo đàn con vũng gót nẻo đường xa.

Hương đất

*Chuông bò bốc ám mùi phân ủ
Mùi cỏ còn hăng xen cọng rơm.
Nắng rơi phen thưa chiều rạo rực
Ngoài vườn luống cải hoa vàng đơm.*

*Mùi đất mùi phân nhuyễn với nhau.
Mùi bùn vừa nạo dưới ao sâu
Chua chua rấp rấp mùi ngâm mạ
Nghe nứt mầm xanh mỗi tế bào.*

*Quen thuộc trời này với gió này
Chiều đông gió ủng những bàn tay,
Như nghìn ngọn lửa đang nhen nhúm
Cho một mùa xuân nhựa ảm đây.*

Gà gáy trên cánh đồng Ba Vì được mùa

*Gà gáy đầu thôn, gáy giữa thôn
Mưa tình sương mát tận tâm hồn
Đêm qua tắt gió cây không ngủ,
Mưa sớm hàng cây đứng ngủ ngon.*

*Gà gáy trong mưa tiếng vẫn trong,
Giọng kim giọng thỏ rộn vang đồng.
Được mùa giống mới, gà no bữa,
Tiếng gáy tròn như lúa nặng bông.*

*Núi Tản như con gà cổ đại
Không lồ, mào đỏ thấp bình minh
Mênh mông gọi nắng cho mùa chín
Từ buổi Sơn Tinh thắng Thủy Tinh*

Về thăm quê xã Đức Ân⁽¹⁾

Về thăm quê xã Đức Ân.
 Êm êm đất cát bước lên bãi sông.
 Ngô non lá mượt màu nhung
 Mía ken san sát, khoai vòng rậm dây.
 Trống hồi trường học cấp hai
 Đàn em tan lớp như bầy bướm non.
 Qua từng ngõ gặp bà con
 Biết sau trận lụt hã còn khó khăn.
 Nhưng bao công việc làm ăn
 Cũng lo thu xếp trong năm cả rồi.
 Quen tên nhưng chưa biết người
 Các em xúm xít nô cười hỏi han.
 Cụ già mời bát lạc rang
 Lâu năm gặp mặt bàn sang truyện Kiều.
 Ra về sau núi trắng treo
 Ai còn buộc đó chiếc điều tuổi thơ...

Hà Tĩnh, 1971

---

(1) Nay lấy lại tên cũ là xã Ân Phú.

Xem triển lãm tượng gỗ dân gian

Nhân dịp đầu Xuân Nhâm tí, Bảo tàng Mĩ thuật Việt Nam
mở triển lãm, bước đầu giới thiệu nền nghệ thuật
điêu khắc gỗ dân gian truyền thống,
độc đáo của các thế kỷ 16, 17 và 18.

*Vui Tết nhớ cha ông
Ta đi xem tượng gỗ
Vàng son sơn có bong
Nét đời còn lồ lộ*

*Chạm con cua con cá
Chạm đánh vật đua thuyền
Nổi lòng bác thợ cả
Trăm nhất đục đầy duyên*

Tạc voi trận, voi cày
 Tạc voi lông, nổi gió
 Nhẹ như mây voi bay :
 Vui phập phồng thớ gỗ.

Ai đánh cờ chí thú
 Ai vui xuân chọi gà
 Nước cờ chùng bí dữ
 Bây giờ chưa gỡ ra,

Cảnh nhà ai đánh ghen
 Tóc đuôi gà kéo cắt
 Nỗi hai vợ khổ chưa !
 Gỗ cười hay cau gắt ?

Ai treo buồm giăng cột
 Ai lên mái dựng nhà
 Đất bằng hay sóng nước
 Bền vững thế ông cha.

Chị em tắm hồ sen
 Tránh thẳng quan dân đang
 Một chị tay hái liền
 Lá sen làm lá chắn,

Quan quân phường cướp bóc
 Lợn béo bắt đi rồi
 Trẻ sợ không dám khóc
 Mẹ than thở kêu trời...

Bà ơi, thúng gánh con
 Bán con hay chạy giặc ?
 Vai dạn lại lưng còng
 Gõ cười ra nước mắt.

Cuộc sống cay, đắng, chát
 Cũng xen lẫn ngày vui
 Khi hội làng mùa hát
 Gõ bùng muôn thứ tươi. <http://tieulun.hopto.org>

Đời trăm nổi bất bình
Cũng lắm điều thú vị
Cát cao tận mái đình *
Trên đầu bọn hào lí

Cha ông xuân đánh Mĩ
Cũng về hợp ba gian **
Cuộc đời thêm gân guốc
Nhát đục khắc thời gian.

---

* Phần lớn những tượng này đều chạm trên những xà của các đình, cao sát mái.

** Các tượng dân gian được trưng bày trong ba phòng lớn của Viện Bảo tàng Mĩ thuật.

Mục lục

	Trang
Lời nói đầu	5
CUỘC SỐNG , TÌNH ĐỜI	11
Xuân	12
Chiều xưa	13
Học sinh	14
Tự trường	16
Ngủ chung	18
Đoàn thuyền đánh cá	19
Nhà thơ dân gian	21
Em bé và mặt trăng	22
Mưa xuân trên biển	23
Gặp một chị điên	24
Xem tranh tế bạch Thạch	27
Các vị La Hán chùa Tây Phương	28
Những bạn chài hạ thuyền xuống nước	33
Bà di, bà mợ, bà cô	34
Anh thợ gốm	36
Mẹ ơi, đời mẹ...	38
Nhớ mẹ năm lứt	39
Cảnh địa ngục	41
Phố Đông Ba của tôi ngày bé	43
Chú tôi	http://tieulun.hopto.org 45

Diệu ơi, Diệu đã về yên tĩnh	47
THƠ TÌNH	49
Áo trắng	50
Ngậm ngùi	51
Vạn lí tình	52
Thuyền đi	53
Dấu chân trên đường	54
Gánh xiếc	55
Cách xa	56
Tình mất	57
Đi giữa đường thơm	59
Tình tự	61
Em về nhà	63
Gối tay	64
Hồn xuân	65
Chùm hoa núi tặng	67
Xem ảnh tuổi nhỏ của em	68
Em đi xe tháng	69
Gọi điện thoại	70
Hỡi em yên lặng	71
Chiếc hôn	73
Vườn hồng	74
Tình em như đám cháy rừng	75
Đàn tơ rưng	76
Giọng em	78
Em ạ, vườn xoan	79

Yêu đời	80
Một sáng mai xuân	81
Chép bài thơ cũ	82
Chiêm bao thỉnh thoảng em về	83
Tạo hóa sinh em ...	84
Những mảng tình	85
Anh thương em	86
Nằm nghe người thở	87
Tóc em toả xuống mặt anh	88
Tặng em buổi sáng hôm nay	89
Anh viết bài thơ	90
Gió một hướng	91
Hồn em	92
Đã rằng nường bóng trắng thanh	93
Bâng khâng	94
Anh xa em một nửa	95
Anh mang thăm em	96
Tiến đưa	97
Chiếc võng tơ em tặng	98
Viết một bài thơ	100
TÂM TƯ VÀ SUY TƯỞNG	103
Buồn đêm mưa	104
Áo xuân	105
Hồn thuở ban sơ	106
Mơ cho đã	107
Đời hỏi gì ta	108

Hoa đăng	109
Nằm trong tiếng nói	111
Giấc ngủ chiều	112
Nhạc sáu	113
Quanh quần	115
Mưa	116
Xuân hành	117
Trò chuyện với kim tự tháp	120
Đến Tây Hồ nhớ Bạch Cư Di	124
ĐẤT NƯỚC QUÊ HƯƠNG	
THIÊN NHIÊN - VŨ TRỤ	127
Đẹp xưa	128
Trông lên	129
Tràng giang	130
Xuân ý	131
Thu rừng	132
Cửa sông	133
Bãi biển cuối hè	134
Chùm thơ viết ở đảo Long Châu	135
Thăm lò chum	136
Đêm về với biển	137
Đảo	138
Sơ khai	139
Chiều thu quê hương	140
Sang xuân	142
Hoa sáu bảy ong	143

Trăng xuân	144
Sớm mai gà gáy	145
Mây trắng	147
Gió chuyển mùa	147
Trăng rằm mọc	147
Ngày thu trong	148
Đêm trăng mưa	149
Gửi bạn người Nghệ Tĩnh	150
Tổ Quốc	153
Hương đất	156
Gà gáy trên cánh đồng Ba Vì được mùa	157
Về thăm quê xã Đức Ân	158
Xem triển lãm tượng gỗ dân gian	159

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

Thơ **Huy Cận**

Chịu trách nhiệm xuất bản :
HOÀNG VĂN BỔN

<i>Biên Tập</i>	:	HIẾU DŨNG
<i>Sửa bản in</i>	:	MINH PHÚC
<i>Bìa và phụ bản</i>	:	HS VĂN NGUYỄN
<i>Trình bày</i>	:	TUẤN MINH
<i>Thực hiện</i>	:	TRẦN TUẤN

In 1.000 cuốn, khổ 10 x 18 cm. Sắp chữ và in tại Xí nghiệp In số 9. Theo giấy trích ngang số 107/VH/ĐN/557 Cục xuất bản cấp ngày 16-9-1996. In xong và nộp lưu chiểu tháng 10-1996.

<http://tieulun.hopto.org>